

52, eumque secutus pag. 174. seq. Pitseus huicque Fridegodo præterea tribuunt tractatum *De peccatrice in Evangelio*, qui incipit: *Dum pietate multimoda Deus*; et alium: *De Hierusalem supera et visione beatorum*, scriptum versibus, hoc initio:

Cives cælestis patriæ regione superna.

Denique *Contemplationes varias*. Eodem Baleo notante; *Græce eruditus fuit iste Fridegodus, ut in opere suo de Pontificibus Anglorum Guilelmus Malmesburiensis habet*. Guillelmi verba hæc sunt lib. I *De gestis pontificum Anglorum* pag. 200: *Et ut clarissimum patriæ jubar (Wilfridum) produceret in speculam (Odo archiepiscopus Cantuariensis) heroico metro vitam illius texi præcepit, etc. Scripsere S. Wilfridi Vitam ante Fridegodi tempora, notante Lelando cap. 134. Beda Girovicensis, Heduus cognomento Stephanus, Accæ episcopi Hagustaldensis familiaris, et Odo. Cantiorum archiepiscopus. Idem fecit postea Petrus Blesensis, archidiaconus Baduensis, homo Gallus, ac opusculum Gallofrido Plantagenistæ, Eboracensi archiepiscopo, dedicavit, Fridegodi denique esse verisimiliter satis suspicatur. Casimirus Oudinus tomo II. pag. 467 seq. carmen epicum. De pontificibus et sanctis Ecclesiæ agræ Eboracensis, quod sub Alcuini nomine vulgavit Thomas Galeus in Scriptoribus XV Historiæ Anglicanæ, an. 1691, pag. 730-732. Certe Alcuino illud non esse tribuendum, haud inficiandis laudatus Oudinus probat argumentis. Vitam Audoeni, qualem edidit Surius, non genuinam veteris scriptoris, se interpolatam esse notat Cointiùs tomo II, pag. 607. Adde eundem tomo I, pag. 754 seq.*

FRIDEGODI

MONACHI BENEDICTINI

DE VITA SANCTI WILFRIDI

EPISCOPI EBORACENSIS.

(Apud Mabill. Acta SS. ord. S. Bened. Sæc. III, p. 169, et Sæc. IV, p. 722.)

OBSERVATIONES PRÆVIÆ.

Plures Wilfridum, eo nomine primum Eboracensem episcopum, scriptis suis celebrare auctores. In primis Beda Venerabilis res ab eo gestas describit in variis Historiæ suæ locis, maxime in lib. III, cap. 25, et lib. V, cap. 20. Bedæ æqualis accedit Eddi seu Heddius, cognomento *Stephanus*, qui librum de Vita sancti Wilfridi composuisse fertur apud Joannem Pitseum aliosque recentiores, « Is fuit invitatus de Cantia a reverendissimo viro Wilfrido, ut primus post Jacobum cantandi magister Nortanhumborum Ecclesiis esset, » teste Beda in Historiæ lib. IV, cap. 2; qua ex consuetudine Wilfridi gesta certo rescire potuit. Post Heddius occurrit Fridegodus, cui Odo Cantuariensis episcopus Vitam ejusdem sancti *heroico metro* texere præcepit. Legerat Willelmus Malmesburie monachus eam Fridegodi scriptionem, de qua hoc profert judicium in lib. I de Pontificibus Cantuariensibus: « Executus est id munus Fridegodus quidam versibus non improbandis: nisi quod latinitatem perosus, græcitatē amat, Græcula verba frequentat, ut merito dictis ejus aptetur illud Plautinum:

Hæc quidem præter Sybillam leget nemo.

Huic lucubrationi manum admovit Fridegodus statim post Wilfridi reliquiarum translationem in Ecclesiam Cantuariensem. Ipse etiam Odo, qui Ecclesiæ Cantuariensi præfuit ab anno 834 in annos quatuor et viginti, Wilfridi gesta descripsisse perhibetur ab Eadmero. Eadmerus vero seu Edmerus monachus, Anselmo Cantuariensi pontifici a secretis, id postea præstitit anno 1121. Sic enim præfixa habet inscriptio codicis manu exarati bibliothecæ Cottonianæ: *Vita sancti Wilfridi archiepiscopi per Eadmerum Cantuariensem anno MCXXI*. Res ab se descriptas in exordio et in fine approbat « auctoritate venerabilium virorum Odonis archiepiscopi et Bedæ presbyteri », nulla

A Heddi aut Fridegodi mentione facta, tametsi Fridegodi ipsissima verba non raro usurpat. Unde suspicio injicitur num Fridegodi fetum Odoni, qui hortator operis fuit, supponat. Sed tamen ex prologo ipsius Odonis, quem Eadmerus in fine Vitæ ab se compositæ citat, aliam Odonis a Fridegodi lucubratione fuisse conjectura est. Eadmeri fragmentum de translatione corporis sancti Wilfridi recitat Gervasius Dorobernensis monachus in libro De combustione et reparatione Dorobernensis ecclesiæ; quod fragmentum ex alio Eadmeri opere desumptum est. Eadmeri æqualis fuit Willelmus Malmesburie monachus, qui itidem facta sancti Wilfridi recantavit in libro secundo de Pontificibus Anglorum, ubi de episcopis Eboracensibus. Post eos omnes Petrus Blesensis, archidiaconus Bathoniensis, librum de Vita sancti Wilfridi composuit, eumque Galfrido Eboracensi archiepiscopo dedicavit, ut legitur in Monastico anglicano, pag. 172, ubi fragmentum ex eodem Petro adducitur. His omnibus annumerandi sunt Anglorum scriptores, in his Thomas Stubbesius in libro de Episcopis Eboracensibus quorum catalogus vetustus exstat apud Labbeum in tomo I Bibliothecæ novæ, pag. 322. Ex prædictis auctoribus obvii quibusque sunt Beda et Willelmus.

2. Wilfridi diem natalem expriment tum Martyrologia recentiora, tum vulgata Bedæ historia IV Idus Octobris; tametsi hæc verba intrusa sunt in textum Bedæ, quæ apud Abrahamum Whelocum intra parenthesis conclusa, desunt in exemplari nostro Germanensi, uti et in Aluredi versione Saxonica. Dies certe prædictus est translationis, quo teste Eadmero corpus sancti Wilfridi decentiori loco repositus a Lanfranco est. At quo tandem die vir sanctus ad superos migravit, silent Vitæ scriptores omnes, unus inter vetustos fastorum sacrorum conditores designat diem VII Kal. Maii, is nampe qui

nomine Bedæ vulgatus est metrici Martyrologii auctor in tomo X Spicilegii, his versibus :

Egbertus, digna virtutum laude coruscus,
Astrigerum octavis veneranter scandit olympum,
Quoque die præsul penetravit Wilfridus alma,
Angelico vectus cætu trans sidera cœli,

Celebrior tamen videtur fuisse solemnitas translationis iv Idus Octob., ut patet ex titulo quem Eadmerus post Prologum Vitæ præposuit.

3. Monachi vitam ab anno ætatis quarto decimo egit Wilfridus, et regulam sancti Benedicti mirifice propagavit. Quo vero in loco monasticum suscepit habitum, non ita liquet. Et primo quidem annos natus quatuordecim apud Lindisfarnenses monachos diligenter « ea quæ monasticæ castitatis ac pietatis erant, et discere curabat et agere » inquit Beda in lib. v cap. 19 : « Necdum quidem attonsus, verum eis qui tonsura majores sunt virtutibus, humilitatis et obedientiæ, non mediocriter insignitus. In quo monasterio cum aliquot annos Deo serviret animadvertit minime perfectam esse virtutis viam, quæ tradebatur a Scotis : proposuitque animo venire Romam, et qui ad sedem apostolicam ritus ecclesiastici sive monasteriales servarentur, videre. » Illic perfectam vitæ monasticæ, hoc est Benedictinæ, a Leptus normam, reversus Lugdunum a Dalfino seu Annemundo loci episcopo tonsus est. Postea Alchfridus, Oswii Nortanhumborum regis filius. Wilfridum in Britanniam regressum « virum, ait Beda, doctissimum, magistrum habuit eruditionis Christianæ. Hujus doctrinam omnibus Scotorum traditionibus jure præferendam sciebat : unde ei etiam donaverat monasterium quadraginta familiarum in loco qui dicitur in HRipum. » Hæc Beda in lib. iii cap. 25, ubi Wilfridum abbatem consequenter appellat, ut proinde monastica insignia eo in monasterio suscepisse dicendus sit ; paulo post ab Agilberto Gallo, occidentalium Saxonum episcopo, in præfato suo monasterio presbyter factus rogatu Alchfridi. Scotis in synodo Streateshalensi confutatis, in monasterium Lindisfarnense, ubi Scoti monachi degebant, monachos nostros induxit. Unde ipse apud Willelmum gloriatur, quod primus in Nortanhumbria « verum Pascha Scotis ejectis docuerit, et sanctissimi Benedicti regulam a monachis observari jusserit. » Complura ædificavit cœnobia, « HRipense. Hagustaldense » in suo ipsius episcopatu ; alia in Cantuariensi ; Selesciense apud australes Anglos, et alia in regno Merciorum. Huc spectant epitaphii ejus hi versus :

Inque locis istis monachorum examina crebra
Colligit, ac monitis cavat quæ Regula Patrum
Sedulus instituit.

Quo in loco regula sancti Benedicti, quam Wilfridus in Britannia, tum Romæ didicit et excoluit, *Regula Patrum* appellatur, uti et diserte apud Ambrosium Autpertum in libro De Vita sancti Paldonis abbatis et successorum.

4. Ad seriem gestorum Wilfridi quod attinet, natus est anno 634 aut insequenti siquidem obiit anno 709, annos natus septuaginta quinque. Adulescens annorum quatuordecim Lindisfarnense monasterium petiit, ibi aliquot annos moraturus, inde Romam petiit anno circa 653, paulo ante aut certe paulo post mortem Honorii Cantuariensis episcopi. quam eo anno reponit Beda in lib. iii cap. 20. An-

nis fere quatuor tum in Lugduni mora, tum Romæ exactis, reversus in Britanniam HRipense monasterium ædificat et abbatis nomine administrat. Anno prope 660 Colmannum, Scotorum antesignanum, refutat in synodo Streateshalensi, tametsi Beda in lib. iii cap. 26 signat annum 664. Verum Beda non satis sibi constat, dum eo loci scribit Agilbertum episcopum Gallum huic synodo interfuisse, ejusque jussu Wilfridum, adhuc presbyterum Colmanno restitisse ; et tamen Wilfridum episcopum ordinatum esse anno ipso 664 Compendii in Gallia, ex cap. 28, ab Agilberto jam Parisiorum episcopo, qui *finita ac soluta concione domum*, id est in proprium episcopatum, quem apud occidentales Saxones obtinebat, *rediisse* dicitur cap. 26. Certe in Epitome Saxonica, Bedæ Historiæ subjecta, Agilbertus « anno 660 abiisse a Kenwalchio, et Parisiorum episcopatum in Galliis ad Sequanam flumen suscepisse » perhibetur. Wilfridus anno 664 ordinatus episcopus Eboracensis, cum ex Gallia reversus didicisset Ceaddam Ecclesiæ suæ consecratum episcopum, secessit in HRipense monasterium. Dein a Wlfario Merciorum rege accitus, postea venit in Cantiam, ibique « presbyteros et diaconos ordinavit, usquedum Theodorus adveniret, » ex Bedæ lib. iii cap. 28, et lib. iv cap. 2. a quo Ceadda Eboraco pulsus, et Wilfridus in sede sua institutus. Anno 670 Oswius rex Nortanhumborum cum Romam ire vellet, Wilfridum itineris ducem sibi fieri rogaverat ; se ! re infecta moritur, apud Bedam in lib. iv cap. 5. « Anno 675 » Wilfridus concilio Heorutfordensi, Theodoro præidente, « per proprios legatarios adfuisse » memoratur ibidem, « Anno 677 ortæ inter ipsum et Egfridum regem dissensione, pulsus idem antistes a sede sui episcopatus, et duo in locum ejus substituti episcopi, Bosa, qui Deirorum, et Eata, qui Berniciorum provinciam gubernaret, » cap. 42. Interim Wilfridus post biennium Romam pergit causam dicturus. Confecta re provinciam australium Saxonum convertit ad Christum, ac Selesciense monasterium ædificavit, favente Edilwacho rege : ac Ceadwala itidem conspirante Vectæ insulæ populum Christianis institutis imbuit cap. 16. Anno 687, post mortem Cuthberti Lindisfarnensis episcopi, episcopatum Ecclesiæ « illius anno uno servabat venerabilis antistes Wilfridus, donec eligeretur qui pro Cuthberto antistes ordinari deberet, » cap. 29. « Post longum exsilium, » annorum videlicet amplius decem, « in episcopatum Hagustaldensis Ecclesiæ receptus » est ex lib. v cap. 3. « Anno secundo (*malim* duodecimo) Aldfridi, qui post Egfridum regnavit, » alius ab Alchfrido, id est anno 697, « sedem suam et episcopatum, ipso rege invitante, recepit. Sed post quinque annos denuo accusatus ab eodem ipso rege et plurimis episcopis, præsulatu pulsus est, veniensque Romam » anno circa 703, a Joanne papa absolutus repedavit in Galliam. Meldis ad extrema vitæ redactus, inducias annorum quinque a Deo meruit. Postea in concilio Niddensi restitutus principio regni Ofredi Aldfridi filii, id est anno 705, mortuus est anno ejusdem Ofredi regis quarto, « post quadraginta et quinque annos episcopatus, » teste Beda in lib. v cap. 20, et quidem viii Kal. Maii anni 709 ineuntis. Certe « quindecies ternos episcopus annos egisse » perhibetur in epitaphio suo apud Bedam relato.

INCIPIT PRÆFATIO

PRÆFATIO.

Inscius ægregios ægris conatibus actus
Ordior en, mutilum quo fert fiducia sensum.
Ausibus infidis aderit sed calculus ignis,
Forcipe vaticum solitus purgare labellum.

Cunctipotens opifex, arcani pandulus index,
Spiritus internis animans dulcoribus antra,
Cordis amara mei, ne quid displodat inepti
Lingua tenax justî, quo non fervente serenas
Efficit haud Phœbus tædas aut Cynthia parcas.

Sæcla priora quidem, lubrico phantasmate lusa, A
 Excoluere suos vano terrore tyrannos.
 At postquam summi voluit regnator Olympi,
 Virginis intactæ talamos invisere gratis ;
 Dissepsit varios eliso principe lurocos,
 Perque crucis lignum legis solvit maledictum.
 Astriferas ubi glorificus recucurrit ad arces,
 Præsens ipse suis jugiter cultoribus alnum
 Nubibus e summis direxit splendide Flatum.
 Isque quater ternos ignita luce clientes
 Imbuit et dignis numerum successibus auxit.

Hujus inexhaustæ prædulcia pocula venæ
 Sensit Wilfridus fama super ardua notus :
 Est votum nobis, si suppetat auctor herilis,
 Nomen et elatas cujus depromere palmas.
 Huc ades, o formose, Dei per climata testis.
 Namque, fatebor enim, tua me pellexit honestas,
 Scilicet indulcanda modis odisque canoris :
 Cælo vita micans, terris oratio præstans.
 Ergo age deciduas precibus suppleto loquelas,
 Affer præsidium, ne sit sub falce ruendum.

INCIPIT VITA

I. *Wilfridus in Britannia ortus luce indice.*

Tellus æquoreis circum gyratur ab undis,
 Multipetax olim scelerum cultrixque deorum,
 Anglicus extruso colit hanc anhleta [*an athleta*]
 [Britanno.

Hujus in occiduis convexi partibus orbis
 Naturæ solitum Wilfridus pertulit ortum.
 Anxia dum genitrix parit hunc connixa sub umbris,
 Flammivomis lampas radiis præsaça futuri
 Cœlitus enituit. Vicinia protinus omnis
 Præpete concurrit nutanti pectore gressu,
 Ignis edax socii subeat ne culmina tecti.
 Hærent immoti, nondum miracula Christi
 Amplexare cati [i. e. docti, cum non stupuere cre-
 [mari.

Est, aiunt, papæ ! dîvini numinis omen.
 Interea taciti muliebri murmure discunt
 Fortunata viri, quoniam nascentis imago
 Tali promeruit donari forte sacello.
 Hac face lætiferas pepulit puer iste tenebras
 Cordibus e multis, gliscens virtutibus almis.

II. *Pie institutus, noverca relicta, palatium petit, dein monasterium sub Cudda.*

Jam quia mellito dulcescit nectare guttur,
 Prosequar arguta juvenem modulando cicuta.
 Hic membris etenim comto glaucomate firmis,
 Æquævos habitu studuit superare venusto,
 Nil puerile gerens : facundæ munia linguæ
 Aspirante Deo gestis explebat apertis.
 At perfecta virum postquam perfecerat ætas,
 Natales statuit functa genitrice penates
 Linqvere et assiduis Domino famularier horis.
 Quartum post decimum jamjam transegerat an-
 Immitis furias malens vitare novercæ, [num,
 Cum sociis cessit sueta comitate decoris
 Armatus properans juvenis, ceu nobile germen
 Nobilium : sed operta fides umbone latebat.
 Inde patris dextra pie commendatus avita,
 Aulica perspicuis penetravit pergama plantis,
 Insignis populi qua tempestate regebat
 Dux præclara nimis Æonfled cognomine habenas,

(291-92) Eadem vox infra cap. 7.

(293) Nempe in monasterio Lindisfarnensi ex
 Beda in lib. v cap. 20 et aliis Vitæ scriptoribus. Be-
 da tamen in lib. iv cap. 23, viris sub Hilda abba-
 tissa Streataneshalæ institutis adnumerat Wilfridum

B Hujus magnificis actutum vultibus almus
 Offeritur multoque dehinc lepore beatur,
 Acceptus cunctis fidei pollebat in actis.
 Ac tum fortuito memorandæ Cudda senectæ,
 Vir probus ingenio, regum meritoque satelles,
 Lubrica cœncæsi postponens gaudia sæcni,
 Maluit augustæ certamen inire palæstræ,
 Normalis sese dedans (291-92) sub regimine (293)
 [vitæ.

Is juvenem sacro suscepit amore docendum.
 Exin tiro Dei fultus fervore fidei,
 Ut verus Samuhel servabat jura magistri,
 Fratribus æquali cunctis subjectus amore.

III. *Romam peregrinatur: ab Ercomberto detinetur quadriennio.*

C Jam gravis electam purgarat sarcina mentem,
 Excoctumque diu solito flagramine pectus
 Concipit internas Jesu spirante salebras.
 A virtute volens virtutis in alta migrare,
 Romuleum statuit concurrere gratis ad altar,
 Scilicet ut veteris lustraret busta piaculi,
 Augmentumque suis quiret conquirere votis
 Hæc pia præfato narravit sensa magistro.
 Archades hinc ambo voto statuere sub uno,
 Culmen apostolicum peteret, creperumque piaref.
 Et regina quidem faustum conferre levamen.
 Prætaxata volens, regi mandata propinquo
 Dirigit ac Domini placidum committit alumnus.
 Erchumbertus erat, plebis qui sceptrum tenebat.
 Hinc sine fraude virum coluit, sine peste refecit.

D Tandem triquadro postquam servaverat anno,
 Pluribus emisit sociis fretum duce quodam,
 Barbaries Biscop Baducing (294) quem inculta
 [vocabat.

Prospera flabra virum litus jecere sub aptam.
 Gallica rura petit, Lugduni culmina scandit.
 Mox juga corripuit, comitum deliquia sensit,
 A duce deseritur, Christi tamen ore locatur.

IV. *Lugduni a Dalwino.*

Tibia veriloquo cecinit miracula plectro :
 Vis tamen innatæ reticet haud mystica musæ

Eboracensem episcopum, primum an secundum,
 (294) Novum nomen Biscopi, quem et Benedictum
 vocat Beda in Historia monasterii sui et alii, nus-
 quam Baducing.

Pangere magnificas athletæ nobilis odas.
 Mœnia præfatæ præsul memorabilis urbis
 Christicolamque gregem septis servabat amœnis,
 Francorum Dalwinus adeps : qui sicuti furvas
 Pallenti lychino depellit rite tenebras.
 Postquam fama volans pulsavit præsulis aures,
 Accit continuo, præbens solamina justo,
 Excipit hospitio, dapibus fovet oreque mulcet.
 Præsensit quippe præcordia casta juventæ,
 Illustrisque viri faciem perfecte micantem.
 Heus, inquit, hospes, mecum sis perpete sospes.
 Dum juvat, uberibus pro votis utere glebis,
 Farris et excreti communis copia vini.
 Si vero consueta placent connubia forte,
 Ne differre pares : generosi sanguinis altam
 Immensis opibus cognatam trado puellam.
 Meque patrem tibimet, temet mihi dedico prolem.
 Hæc placidus heros exprompserat ore jocundo.
 Tiro dehinc agilis voti non immemor intit :
 Ardent excoctis fibrarum omenta (295) laternis,
 Abdita conceptis dum detrahor, optime, votis.
 Tethys cur tumidas Zephyro minitante salivas
 Expetii ? Frustra me sæva salacia pressit,
 Cosmica si spreto repetam contagia Christo.
 Sedis apostolicæ viso primum cliothetro (296),
 Aeria merear si longule vescier aura,
 Te, pater, ex animo soboles devota videbo.
 His ita compactis, opibus pro velle paratis,
 Præsulis auxilio perrexit calle secundo.

V. Romam tamen peraccedit, ubi a Bonifacio
 edoctus, papæ donariis honoratus, Lugdunum
 revertitur.

Quamvis informi Terpsicore paucula versu
 Luserit, ardet amor quo pluscula cara superstes
 Expediat, famulumque Dei super æthera tollat.
 Namque iteris longos explevit honeste meatus,
 Optatamque diu Petri properavit in aulam,
 Tripudians pandis callido sub pectore venis.
 Præterea Andreæ germana diaulia sancti
 Ingressus, dictu mirabile ! poplite cosso (sic),
 Ingentes animos labiis patefecit apertis.
 En ego commissis veniam deposco piaciis,
 Inquit et excelsi testor per sceptrâ Tonantis,
 Solve mææ precibus molimina tarda loquelæ,
 Si quid habes fidei, pie doctor, apostole christi
 Hæc mox explicuit, non serius edita sumpsit,
 Ingenium fandi capiens pariterque legendi.
 Anglicus indicio superest adhuc quoque clerus,
 Divinas pangens Latiis sermonibus odas.
 Ille vaporatis afflatus haustibus erga
 Auctorata volans altaria, liba piarum
 Fundere jure precum studio stagebat inormi.
 Unde sibi præceptorem lucratus ad unguem,

(295) *Omentum*, membrana interiora tegens.

(296) Cliothetrum seu cliothedrum, sella plicatilis. Vox male compacta ex *κλειω* et *ἔδρα*. Fulcherius Carnutensis in lib. III Historiæ Hierosolymitanæ. cap. 61, *considente autem Bohemundo super liothedrum suum*, etc. Lege Adriani Valesii Notas in librum IV Panegyrici Berengarii Augusti.

A Bis didicit bini pia dogmata docte fluenti,
 Ritus paschales, varium lunæque recursum.
 Ignarasque suis latiatim sane rubricas.
 Nomen erat tanto Bonifacius huic pedagogo,
 Profuit iste viro nimium, quem glorificandum
 Sub sacris papæ venerabilis abdidit alis,
 Exponens longos animi ferventis agones.
 Quique fidem cernens, dextram prætendit, et ipsum
 Liberius lata perfudit blande charita (sic).
 Fultus sic pretiis sanctorum ex artubus almis.
 Reliquis, pernix reduces supra memorati
 Convertit gressus cara ad habitacula patris.
 Commode cuncta meat, Lugduni celsa subintrat.

VI. Post annos tres tondetur. Dalphino cæso, Britanniam repetit.

B

Quid narrem lacrymas alterna fronte profusas ?
 Gaudebant ambo, Wilfridus amore paterno,
 Nec minus ipse pater dilecto pignore viso :
 Quemque prius animo mœrens læxarat amaro,
 Permulcet, blandis dans basia casta lacertis.
 Nunc singillatim modo miscent læta vicissim.
 Sero quidem rediit, verum tria lustra (297) peregit
 Hospite cum prisco, discens examine multo,
 Abdita multimodæ scrutarier antra sophiæ.
 Urit amor juvenem, nec tardat grata cupido,
 Occuluit quod tecta pio synthemate virtus
 Prodere. Nam crines summo de vertice passos
 Pontificis dextra primum titulante recidit,
 Optans vivificæ sustollere stigma coronæ.
 C Archipater gaudet heredem nactus opimum,
 Cui queat eudoxas moriens committere caulas.
 Arbiter ast rerum præsciverat hunc aliorum
 Vomere salvifica sulcare novalia Christo.
 Francorum tum forte scelus vastissima pestis
 Augebat, Balthild reginæ nomine pistris (298),
 Olla velut fervens stygia fuligine tosta
 Instabat laceris agios laniare creagris (299).
 Non nostrum facinus metro discludere tantum.
 Ecclesiæ novem violaverat ense patronos [episcopos]
 His licet exceptis, quos non capit ars numeralis.
 Horum præfatus sine casu criminis unus,
 Dalwinus fuerat verbo, re, speque beatus,
 Quem fera multatrix lictoribus impietatis
 Addixit sævas mucronis pendere pœnas.
 Hi mox arcessunt crudelia jura furentis,
 Multivolæ Domini beluæ, quam jura tueri.
 Ergo petens diri præfixum scamma duelli,
 Accepit socium, quem fecerat ante propinquum.
 Rennuit ipse tamen, huic ne foret exitus idem.
 Sic Pater æternam sumpsit moriendo coronam,
 Filius et fortes vixit tolerando labores,
 Cum mœrore gravi condivit funera cæsi.
 Protinus ipse parans reddi natalibus oris,

(297) Id est tres annorum recursus, ex Beda et Eadmero.

(298) Sic vocant belluam marinam ingentis magnitudinis. Hæc quam immerito Bathildi reginæ piæ et sanctæ aptentur demonstratum et in ipsius Vita.

(299) *Creagra*, harpago

Cæruleum rapidis sulcabat Nerea [mare] remis.
Littero felici patuere salubria cursu.

VII. *Regiam adit. A rege predia accipit et H Ripense monasterium.*

Fasces imperii reges tum forte gemelli,
Alfridus imperitans, una genitor simul Oswiu,
Fœdere consorti servabant scitaque vulgi,
Ardentes animis subdi cœlestibus orgiis [i. e. mys-
Nec potuit latebris abdi fax missa nefandis. [teriis].
Mox proceres inter rumusculus exiit aulæ,
Scillicet adventasse virum virtute vigetum,
Optima clavigeris qui fatur dogmata cœli.
Regalis sane subiit proscenia fundi,
Pax domui tunc, infit, huic, captimque loquelas
Tractat evangelicas, quas indice discere Christo
Promeruit, latæ penetrans gymnasia Romæ,
Quæque sub argutis congesserat optima Gallis.
Attonitus stupidis princeps sermonibus ultro,
Non puduit glauco telluri sternier ostro,
Ore petens agii confestim se benedici.
Explevit, Cum rege manens, sat multa benigno
Obtinuit merito pecuaria, prædia, census,
Atque monasterium (300) vulgari nomine RRipis.
Qui non æratus instabat condere gazas,
Dapsilis ast cunctis, dedans hermenia (300*) vitæ,
Pauperibus largas præbebat sedulus escas,
Exemplo pendens cogitet quid spiritus ardens.

VIII. *Ab Ægilberto Gallo episcopo presbyter ordinatur.*

Materiem fandi dabit amodo gratia tanti.
Interea Boreæ præsul defertur ab oris.
Ægilbertus erat, doctrinæ robore mactus,
Astabat ducibus, suadens quæ mandat Jesus.
Is mox Wilfridi vitam meritumque notavit
Præcipuum, Sermonis ducis sententia fertur,
Utile personam gradibus donando heari
Divinis, quam non hebetet censura palustris.
Allegat præsul facilis; verum ille juventæ
Excursus trepidat, ne forsans mobilis ætas
Præcipitem pravæ retrahat per competa sectæ.
Tandem colla jugo subdens delecta petito,
Ordinis aptatur cælebs in honore secundi [i. e. sa-
[cerdotii].

Tum magis atque magis fructu meliore gravescens
Sufficiebat ovans cunctis documenta salutis.

IX. *Schismate exhorto de Paschate, Wilfridus Scotos revincit.*

Orta dehinc pestis (301) geminum discludit in orbem
Unicolam veræ fidei sat morbide plebem.
Dumque tremunt bifido corruptæ schismate partes.
Eo coiere simul, gelida sæd et Arcto,

(300) Non monasterium, sed monasterii locum, quem Alchfridus paulo ante eis qui Scotos sequebantur, in possessionem monasterii dederat, teste Beda in lib. III cap. 25. Eo in loco postea Wilfridus cœnobium ædificavit. Unde ipse in epistola ad Joannem papam apud Willelmum: *Ego monasteria duo in ea provincia posita. Ripis et Hagustaldeiæ, quæ fundavi, non amittam.* Loci regimen ad mortem usque retinuit Wilfridus, quo mortuo Tatbertus abbas ab eo designatus monasterium rexit, ex monastico Anglicano. Nunc Rippon nomen hæret oppido supra Eboracum, inter Utum et

A Scottica plebs, et Picta cohors, vulgusque Britannum
Hinc regale decus, ephœborumque manipuli,
Turba senum, præsul violento deditus Euro.
Stant acies dubio certatim fine retentæ,
Publica declivæ fiunt divortia lunæ.

Inde loquas positæ Colmanus episcopus umbræ,
Dat præcepta prior subito lapsura fragore.
Nos seriem patriam, non frivola scripta tenemus,
Discipulo Eusebi Polycapo dante Joannis.
Ille etenim bis septenæ sub tempore phœbæ,
Sanctum præfixit nobis fore Pascha colendum;
Atque nefas dixit, si quis contraria sentit.
Docte quidem morem narrans depromsit avitum,
Utpote præteritæ recolens choragia zœ [vitæ].
Sed non æquatis appendit lancibus æqui

B Testamenta Dei, veris æquata chylindris.
Condolere Patres, cæco quia numine fratres
Nituuntur validis tabularia menda tueri,
Obicibus faciles nec cedunt posse refelli.

Heroum jussu clivosi tramitis atque
Anfractus lubricæ prudenter devia sectæ
Wilfridus legitur spermologus arte sagaci
Pellere, nota peregrinæ cui faminæ glossæ.
Hinc dubios inter cuneos orator adorsus:
Ter centum memini ter senos atque gerontas,
Limpida collectim Nicææ exempla tuisse.
Quæ si perspiciant, mox eluctabitur omnis
Desidiæ scabies, torvis illata chelydris.
Metarunt etenim ter seni themata cycli
In sese refluos juncto monade recursus.

C Hic tenet: ignorat sed hunc gens indiga veri,
Cæcutiens lippis quid differt discere ocellis.

Dixerat, effertur legionum valde favore.
Addit præterea plano sermone profatus:
Hæc immota manent cunctus oracula soles.
Stirps quæcumque volet fixos obvertere fines,
Tartara flammiferis sudibus sub acerba rotetur.
Quo dicto siluit Princeps, canique sequaces
Frigida convulsis vexabant pectora pugnīs.
Solvitur in tenerum confestim concio luctum:

Dulcia post medicum rex mitis protulit ora:
Concedet eniti pœnis Acherontis adusti,
Exemptas justis mentes miscere suadelis,
Dicite, quæso, Patres [f. fidei] fervore calentes,
Numquid olympiaca Petro quis major in aula?
D Quem nos et prisci dudum legere tyranni.

An Columchilla (302) quo plebs infausta superbit?
Synodus elata respondit voce beata:
Petrus ab altithrono donatus desmate (303) Jesu,
Difficit ignavæ torquentia lora senectæ,
Scketf fluviolum locato.

(300*) Id est expositiones.

(301) Hanc de Paschate controversiam late refert Beda in lib. III, cap. 25

(302) Sic fere Columbam abbatem et conditorem Hiiensis monasterii appellabant, testante Beda in Historiæ lib. V caput 10 his verbis: *Qui videlicet Columba nunc a nonnullis composito a cella et Columba nomine Columcelli vocatur.* Acta ejus exstant in Sæculo II Benedict.

(303) Id est potestate ligandi et solvendi.

Suscipit elisiis justum spiramina zetis [mansioni-
Utpote cœlestes retinens pro munere claves. [bus],
Hunc, inquit, plebes, hunc amplexemur et omnes,
Ne non vitalis pandatur regia templi.
Rex ait, et victi cesserunt improbe Picti,
Colmanusque suas inglorius abjicit arces,
Malens Ausonias victus dissolvere leges.

X. *Eboraci designatur episcopus. In Gallia vult ordinari.*

Auxit rorigeri per quem micat astrea cœli
Victoris specimen, quem jam transvexerat Alpem.
Nam postquam dicto sedes viduata patrono ;
Consulto Regis, necnon hortamine plebis,
Lactea suspensis qui præbeat ubera mandris,
Wilfridum patria creverunt voce legendum,
Lilia suppressis et norit comere lappis.
Territus ipse quidem viridis pro tempore succi,
Mille movens animo balearica tela nefandi
Hostis, et ignotas ægrotis sensibus auras.
Sed ne blasphemæ ruat in prærupta catervæ,
Aut vitet sceleris madidas lustrare lacunas ;
Suscepit humilis quid fors jubet imperialis.
Ergo manet solitus succincto sudor alumno,
Emicuit quamvis genialis flamine vertex.
Convenere dies graduum, quibus ardua moles
Excipienda viro. Tunc fatur regibus ultro :
Inconcussa, duces, vestri sententia, quæso,
Si fortunatis agitat mea dogmata fatis,
Primum præteriti fas est meminisse laboris.
Nam superest recidiva lues dum lisque veterna,
Monstris haud patiar maculatis colla (304) beari.
Gallica non paucis pavit me glareæ aristis [annis],
Hesperiumque decus laribus servatur in illis.
Illa commissi properans sandalia juris
Accipiam, pontus ni forte repagula nostris
Classibus opponat, valido turbone coactus.
Indulgent proceres, magnates, necne calones.

XI. *Fretum trajicit. Consecratur.*

Mox rebus gestis ornatur regia classis,
Cœlicolæ socias læta exceptura phalanges.
Navita felicis defixit stigmata clavi.
Multiplices nectens malo trutinente rudentes.
Solvitur, et laxis fastigia spumea verrunt.
Ocuis antennis pelagi, nec inepta capessunt
Littora, gratanti subeunt et pectore portum.
Interea placidæ patuit legatio nautæ.
Pontifices coeunt alacres, ut nota voluntas
In conventiculis adsumitur immaculatis,
Pertouitque tubis ædes pretiosa beatis.
Stat duodena cohors multis stipata columnis,
Exsultant júbilo miscentes organa sistro,
Mystica veriloquo traduntur et arma ministro.
Occiput effuso gratis pinguescit olivo,

(304) Caput sacrari.

(305) Calceos episcopales an monile? nam ὄρμος
corrigiam calceamentorum et monile significat. De
calceis superiori in capite dixerat Wilfridus, velle
se commissi juris sandalia accipere in Gallia.

A Candiduli primum retinent ornacula lini,
Aurifluæ rutilant serrano murice zonæ,
Comuntur roseo candentia podere colla,
Gemmata vehitur archontum more curuli,
Induit ormiscum (305) subiit hoc schemate tem-
Postquam signa tulit multo radiata metallo, [plam.
Astitit, eucharis [eucharistia] libamina consecrat
[aris,
Omnibus expletis remeat, navemque subintrat.

XII. *Rediens tempestate jactatur. A prædonibus impetitur. Victor portum attingit.*

Sed quia felices tentatio comprobat omnes
Indivisa comes ; dum tensis alta pererrant
Marmora (306) Psalmigraphi recolentes orgia velis
Ecce repentinis pontus fundotenus undis
B Infremuit, casus agitans artemo minaces
Longe sub ignotis minitatur labentia ripis
Agmina dira pati vicinæ impendia mortis.
Incumbunt remis, vexatur languida puppis.
Cruribus ipse Pater navalia procubus arma
Confirmat positis, intentans lumina cœlis.
Ecce sub infausti contraria littora portus (307)
Gens effera suis casum spectabat in armis,
Prædari fragilem captiva plebe carinam.
Quos Pater intuitus, humili sermone precatus :
Naufragium servatis, ait, sed sponte mearum
Grandia contribuam, resipiscite, munera rerum.
Nos equidem gravis afflicta violentia ponti :
Sed velox aderit, fateor, miseratio Christi.
Stans volucres augur solitus servare sinistras,
C Despumat tumidis oracula sæva labellis :
Eumenides furias vocitat sub murmure Parcas,
Manibus infernis ut fortis mandat Erinis [Erinnys]
Expedit admissis plebs cara cruore litari.
Hoc ait, et properans bellum ferale perurget.
Præsul item sanctas tendens ad sidera palmas,
Invocat auxilium divinitus adfore magnum.
Hæc inter tereti juvenis scutale lapillo
Ornat, et infandi torquens per inania vatis,
Figens sincipiti trajecit in antra cerebri.
Corruit utque vafer, clamoribus æstuat æther
Cara dehinc recolit pastor miracula David :
Incubat ipse magis, avertitur impia pestis.
Conclamant acies truculento Marte ruentes,
Vocibus infestis concursant agmina regis.
D Quid plura? quoties crudelia bella lacesunt,
Excipiunt ictus Jesu vigilante cruentos.
Unde quater victi remeant, victorque sereno
Evehitur pelago, frustratus remige quino,
Optatumque tenent repetito limite portum.

XIII. *Ceadda Eboraci substituto, in H Ripense monasterium secedit. A Volfario rege Merciorum expetitur. Cantia ministros ordinat, monasteria construit.*

Hi quoque quos pridem regalis concio victos

Nihil vero sandaliis hoc loco respondet præter or-
miscum, an hormiscum.

(306) Mare.

(307) Nulla hujusce tempestatis conflictusve
mentio apud Bedam.

Expulerat, fraude tantum potuere mereri.
Gallica detentus ponto dum rura vagatus,
Temperiem lente speraret adesse jocundam,
Mutavit malefida locum defectio regis.
Constituunt etenim perverso canone Coeddam,
Moribus acclinem, doctrinæ robore fortem,
Præsulis eximii servare cubilia : sicque
Audacter vivo sponsam rapuere marito.
Obvia turba Patri luctu quatiente revelat,
Divertitque humilis sub nota mapalia HRipis.
Usque adeon, potuit quisquam nescire moveri?
Non hunc subreptæ tanto discrimine sedes,
Non illum sumti multo luctamine fasces,
Aut labor, aut tumidi conterruit ira profundi :
Spe meliore manet latebris contactus in illis.
Sæpe licet proprias videtur pascere ovillas,
Nulla datur requies, vicino urgente colono.
Quæritur a ducibus, quorum Wlfarius unus,
Nobilibus pollens per Mercica regna triumphis ;
Vix potuit fato pastorem æfferre locello.
Qui postquam meruit tanto doctore potiri,
Affectu coluit, terris et honore ditavit.
Ekbertus vero, quem Cantia rura timebant,
Dum pastore caret, flexo rogamine poscit,
Ordinet ut sacros decreto more ministros.
His ita digestis, natales prospere fines
Asseculis fultus repetit fastu sine multis.
Plures instituit normali tramite cellas.
Vitam privato servare monebat asylo.
Se quoque continuis ter ducti solibus anni
Accinxit solitis fidei pugnacibus armis :
Nec cessit diri spolians capitolia furis.

XIV. A Theodoro sedi restituitur.

Emensis igitur prædicti temporis annis,
Mittitur Ausoniis pastorum præsul ab oris
Cultor justitiæ Theodorus ac pietatis.
Comperit ut justum collata sede revulsum,
In commune dolet violatæ fœdera legis.
Mox foribus raptis Coeddam dimovit, et apte
Præfecit se li longum pastore vacanti,
Wilfridumque suis redimivit protinus aulis.
Sic patiens meruit collato jure pacisci.

XV. Templum resarcit. H Ripensem basilicam
sacrat.

Redditus ergo suis, instabat promptius illis.
Ecclesiæ vero fundamina cassa vetustæ,
Culmina dissuto violabant trabe palumbes.
Humida contrito stillabant assere tecta :
Livida nudato suggrundia pariete passa
Imbricibus nullis : pluvix quacunque vagantur.
Pendula discissis fluitant laquearia tignis,

(308) Amaritudo, id est adversitas.

(309) Auctor Bucolicorum Quirinalium in prologo
memorat *vasa colurna*, in tomo I antiq. Lect. Canisii.

(310) ἡμέρας, dies.

(311) Petrus Blesensis : « Construxit ecclesiam
in Ripis ad honorem Petri. Magnates qui aderant
in consecratione, terras plurimas in dotem eccle-
siæ contulerunt, scilicet Rible et Hansmumdesham,
etc. in regione Duninga. »

A Fornice marcebant cataractæ dilapidato.
His ita contuitis, exhorruit ilicet alti
Viribus ingenii reparare peribula templi.
Incumbunt fessi vasto sudore latomi,
Nec minus appropere opicizi (*sic*) emblemata pro-
Arcus incultos hyalino [vitreo] claudere velo. [ni
Pondus et informes atlantes [columnas] ferre prio-
Jussit et expletum : lymphis perfunditur absis, [res
Albanturque suis lustrata altaria peplis.
Exin glorifico persolvit munia Christo.

Crescit summa viri, crescit delectio sancti,
Virtutum genitrix almorum florida nutrix.
Non igitur cœptum dissolvit dexia [*i. e.* prosperi-
[tas] votum,
Picria (308) neve tulit. Seu dissologia [discordia]
[rupit,

B Theosopho spirans animo cognata synergus
Oppida diffuso HRipis amplificare colurno (309).
Illic planata decusatim vomere terra,
Symmetriis perpendiculo perfecte libratis,
Ecclesiam statuit, talanum Christoque dicavit,
Tandem post paucas ornatis rebus imeras (310).
Convenere duces (311), necnon basileia pubes,
Tristatæ (312) comites, vulgi promiscua strages,
Ecclesiæ proceres ædem pro more beantes,
Ornarunt altare Petri sub honore canori.
Stans in cancellis dat cunctis sperma salutis,
Regibus edixit, repetitaque rura recepit,
Verbo necne cibo triduo turbam satiavit.
Optima quæque dedit libens exenia miris
C Deflorata modis, capsacibus atque gemellis (gem-
[mulis])

Codex aurato conseptus grammate scriptus,
Auctus (*si*) evangelicum servans in corpore textum.
Cumque benignivolo persolveret omnia corde,
Inflatur nullo Jesu moderamine typho.
Quapropter merita donatus digne chorea
Floruit, ut quondam Moysi sub tempore lampas,
Pandens æternæ callem patriamque quietis,
Atque domos sibimet superæ religionis amicas.

XVI. Baptizatos confirmat. Puerum mortuum sus-
citat, eumque baptizat et Deo sacrat.

Quid ? loquar an sileam ? verbi da, Christe, lu-
[cernam.

Exiguam dixi, liceat jam rumpere longas
D Inscitia cogente moras, ne lingua pudorem
Præsumtrix tulerit. Neque enim modo sufficit ulla
Virtutum pelagus percurrere rite tuarum,
Quas meruere tui per te complere coloni.
Et numero quorum Wilfridus marchio summus,
Nobiliter superæ ducens per pascua vitæ
Pastor albat oves : ut propulit eminus hostes,

(312) Ita infra cap. 47, *tristatæ*, id est proceres
venationi regis præpositi, uti colligimus ex Ethel-
redo abbate Rievallensi in libro de Genealogia re-
gum Anglorum, cap. ultimo, his verbis : « In quo
rex cum cæteris superior constitisset, secundum
legem venandi, quam vulgus *tristam* vocat, sin-
gulis proceribus cum suis canibus singula loca
delegat, ut obsessa undique bestia ubicunque eli-
geret exitum, inveniret exitum. »

Monstrabat liquidis salvandos tingere lymphis
 In Patris et Nati necnon et Flamini almi
 Nomine, chrismales adhibens Pater ipse fluores.
 Quem populi pulcra medium cinxere corona.
 Ecce per offusas denso tamen agmine turmas
 Plena metu mulier, defunctæ funera prolis,
 Sandapilam fugiens, fessis ostenta in ulnis.
 Stat turbis immitas fides, terrorque gementem
 Afflicta tacitis circum præcordia flagris.
 Tum Pater accessit, mox pallida conspicit ora.
 Obstipuit (313), hæsitque loco temeraria latrix,
 Pronio incubuit, luctum singultibus auxit.
 O Pater, elatam noli deponere dextram.
 Orbatam nato matrem cur despicias uno?
 En qui confirmas Christum fore [esse] cunctipos-

[tentem,

Imple fidem gestis, miseræ da pignus alumne.
 Ingeminat querulas instanti murmure voces.
 Concio concurrat gemitu collecta misellæ.
 Fit plangor grandis. Tandem compassus herilis
 Præsul, agit tacitas sancto sub pectore grates,
 Perfida quod novit Jesum rogare caterva.
 Moxque solo fixus claros in corde meatus
 Tunc reserat, faciem lacrymis et corcula palmis
 Afficit, Adonaique pio clamore citavit.
 Consurgens autem præsentis adesse salutem.
 Timpora (313) cumque manu palpasset frigida ;

[functus

Cæsariem movit, vitali redditus aura.
 Vulgus inexpletas confusis vocibus odas,
 Hæc ubi sunt patrata, dedit : puer illico sacris
 Baptizatur aquis, miseræ dans gaudia matri.
 Protinus acceptum secum portavit alendum.
 Jussa patri post septenos ut redderet annos.
 Ast cogente fero contempsit dicta marito,
 Exsul ad externos fugiens cum prole Britannos.
 Nec multum latuit. Posthæc non sponte reduxit
 Præfectus puerum quidam Patris in dominatum,
 Exin divinis illum famulatibus addit.
 Pluribus exemplo puer isdem profuit almo.
 Tunc fax emicuit, quæ inter crepitacula fulsit.

XVII. *Angliæ felix status. Egfridus res Nortanhumborum Pictos rebelles perdomat Wilfridimeritis.*

Anglum tum germina fulgebat lampade regnum.
 Pontifices regis consulto digna gerebant,
 Rex quoque præsulibus latria servibat honora.
 Summa quies plebi legalia jura tenenti.
 Frugiferis gravida gaudebant horrea glebis,
 Epibatæ [nautæ] faciles ausu sprevere latrones.
 Classica dira silent, nec formidatur egestas :

(313) Sic infra cap. 47, *obstipuere*, quasi stipitis instar rigescere.

(314) Sic antiqui amant scribere *timpora*, cum adherentes fronti partes significant, forsan ut distinguant a plurali vocis *tempus*. Puer iste vocatus est Ethelwaldus, et Willelmo, qui hoc factum in villa Tiddanefræ contigisse ait, et puerum in Ripensi cænobio monachum postea vixisse.

(315) Diabolus. — Sic passim mss. codices præferunt *letum*, per æ diphthongum, ubi mortem significat, aliqui cum e simplici absque diphthongo.

(316) Nempe in *Haugustaldensi oppido*, teste Eadmero, quem locum Willelmus *Henglestetdem*

A Promicat Ecclesia pacato fœdere nexa.
 Lætifer (315) invidit, conamina mille reclusit,
 Rumperet ut sanctam perverso schismate pacem.
 Aggeribus crassis nisa est gens Picta rebellis,
 Anglorum solitas jam tunc non ferre catenas,
 Egfridus imperii largas retinebat habenas.
 Coniunx alma viro Edildrid, famosa virago,
 Addita conjugio vixit castissima virgo.
 Princeps ergo leves animo flammante cohortes
 Admovet, indomitoque reos mucrone trucidat.
 Excludere duos cæsis ex hostibus amnes,
 Manubiis fratri regis venere manipli,
 Dant stragem late, redeunt in colla catenæ :
 Perfruitur magno rex victor longe triumpho.
 Non armis etenim raro cum milite vicit :
 Sed virtute Dei, meritis et præsulis almi,
 Obtinuit gentes vacuo turgore minaces.

XVIII. *Mercii quoque perdomantur.*

Nec minus innumeras, dum Mercica regna tument,

Cuspide confossas stravit rex i-te catervas.
 Quorum dux cessit fugiens, ævoque sequenti
 Addidit Arctois borealia sceptrâ triumphis,
 Fultus magnifico Wilfridi plane rogatu.

XIX. *Wilfridus pie vivit.*

Virtus ergo viri nullo sudore remitti,
 Neve supercilio subrectis nisibus extra
 Justitiæ verum diduci quibat œstrum [stimulum].
 Sane per ignotas instanter mente pererrans,
 Divinæ gentes sationis tempore passim
 G Dilatans, exercitium non segne gerebat.
 Excubiis pernox gaudens instare secretis.
 Corpus perspicuis castum purgat in undis.
 Ingeniti fervore laris ne torreat ustum.
 Non ardor Phœbi, non algida tempora brumæ
 Dulcia conceptæ rupere volumina curæ :
 Donec apostolicis jamjam defecta senectus
 Præceptis tanto meruit squalore resolvi.
 Nec solus poti scyphum consumere rivi
 Fas fore decrevit : jejunia læta luebat,
 Subjectosque viam præcurrens duxit in artam.
 Conflua tuba ducum soboles conferre sub ipsum
 Gaudebat, mirata piam morum probitatem,
 Seu servire Deo, seu nosse palatia justo.
 Hæc quoque falsiloquis præbebant jura linguis,
 Ast athleta Dei contactus vellere pacis,
 Obsequium mitis odiis suffibat acerbis.

XX. *S. Andreæ basilicam condit. Etisum sospitat redintegrat*

Præterea templum (316) cæsis instaurat arenis,
 appellat. *Undalum* Beda in lib. v cap. 20, et Lelandi collectanea in Monastico Anglicano, a provinciæ nomine. Ethildrita locum concessisse dicitur ubidem. *Haugustaldehyem*, inquit Willelmus in fine capituli de episcopis Eboracensibus, *locus quinquaginta ab Eboraco miliaribus disparatus* ; et infra : *Nunc est Haugustaldem villa archiepiscopi Eboracensis*, quæ tamen quondam sedes episcopalis fuerat. Huc spectat Alcuini epistola 32 *Ædilberto episcopo et omni congregationi in ecclesia sancti Andreæ Deo servientium*. Lege librum de *Miraculis sanctorum Hangustaldensium*.

Circumdans cæcis sinuato fornice cryptis,
 Lenibus obductas pingens flavoribus aulas.
 Mox recolit tardæ collata juvamina linguæ,
 Andræque pii vocitatem contulit aræ.
 Invidia mortiferi non defuit aura chelydri.
 Trullissant etenim muri dum futilis alta,
 Corruit in præceps colliso corpore frater.
 Cruscula gressuros non norunt solvere tractus,
 Elisisque tori [colli] marcescunt horride fibris.
 Ultima cum timidæ traheret suspiria vitæ,
 Concurrunt tristes ad hæc funebria plebes.
 Præscia mens Patris statim cognovit in antris.
 Extimplo lacrymis puro de pectore fuisis,
 Hortatur reliquos Dominum obsecrare dolentes,
 Ut reparet læsam pastor supremus ovillam.
 Adfuit, et properam sumserunt membra salutem, B
 Erubuit lætum vitam mediante repulsum,
 Quapropter magni laudarunt munera Christi.

XXI. *Ermemburge reginæ impulsu Egfridus rex,
 Theodori consensu, Wilfridis diœcesim in tres
 partitur. Romam appellat Wilfridus. Insectan-
 tium pœnas prædicat.*

Dæmonis ira fremens tantam vult subdole gnosis
 Fallere, delecto quo primum milite cæso
 Invalidi fragiles perterreat agminis hastas.
 Plurima maturans antiqua recurrit ad arma,
 Corruptique levem regis morbose jugalem (317).
 Hæc virosa malæ jaciens tum tela pharetræ,
 Corcula strophoso violavit vulnere regis,
 Rancidulis infesta modis, ceu garrula perdix,
 Culpabat justum collatis rebus abuti,
 Gloria namque viro totis a partibus orbis,
 Agricolæ plures, secundæ gramina terræ,
 Procurvi proceres, juvenum fetura locuples,
 Insuper ætheræ monachorum concio vitæ.
 Postquam pestiferum penetravit corda venenum,
 Adscivere suis deceptum prone loquelis
 Veri doctorem, justique pene sequacem
 Theodorum, supra cecinit quem rustica musa.
 Annuit ipse quidem regalibus improbe cæptis,
 Substituens ternos sub nomine præsulis intra
 Contiguos Patri fines illo usque monarchas (epis-
 [copos]).
 Audiit Eutyches (318) quid rex sibi contrahat, imas
 Percontare volens nævo sine criminis iras,
 Alta petit lento triclinia opipare gressu.

(317) Nempe Ermemburgam, quam superduxit
 Egfridus dimissa Ethildrita, quæ servata publicitia
 in monasterium Eliense secesserat auctore Wil-
 frido, qui ei virginitatis studium inspiraverat, ex
 Beda in lib. iv cap. 19, et rex libro De Vita S.
 Ethildritæ Camdenus in descriptione agri Eboracensis
 observat in templo HRipensi avorum me-
 moria celeberrimam Wilfridiacum fuisse, id est
 angustum in cryptoporticu foramen, quo mulie-
 rum pudicitia explorabatur. Quæ enim castæ erant,
 facile transibant: quæ dubia fama, nescio quo
 miraculo constrictæ detinebantur. Ita ille.

(318) *ἔτυχος, felix*, Wilfridus scilicet.

(319) Falsa religio.

(320) Is erat frater Egfridi regis, cæsus ab Ethil-
 redo rege Merciorum, Elwinus dictus apud Bedam

A Ecce faces tanti stimulatorisque pericli
 Obriguere metu, commentaturque maligna.
 Cur lædo, Pater, inquit, ab his, quos nulla fatigat
 Nostrarum, fateor, impune molestia legum?
 Nos, aiunt, facinus quamvis cogente senatu
 Ponimus, haud quodquam nefas decreta refelli.
 Sic testes scelerum firi [fieri] potuere suorum.
 Antistes vero nollens desistere cæpto,
 Quidquid ei pravum pseudo-theosebia (319) nectit,
 Romuleo sanxit voto fore discutiendum.
 Intuitus quosdam fædo insultare cachinno :
 O utinam lætos pueri feliciter annos
 Ducatis! sed gaudia sors infesta resolvet.
 Nec prius in refluos venient hæc tempora soles,
 Immatura nimis quam tristia fata luatis.
 Hæc ait, et sobrio compressit verba palato.
 Alfwine (320) post jugulum populi luxere profatum,
 Inferias cæso dantes mœrendo Clitoni (321)
 Cujus post tumulum fratris victoria fluxit.

XXII. *Mare transmisso ad Fresones deportatus
 verbum Dei prædicat.*

His ita compertis rediit, lætoque negatas
 Corde revisit oves, arentia pectora blandis
 Paulatim reparat solamina dando loquelis.
 Interea pernix obliquo littore celox [scapha]
 Solvitur, æquoreos pertentatura meatus.
 Quam circum monachi, dextra lævaque relictis,
 Fausta patri pariter lacrymosis questibus orant.
 Tunc inimica seges igni tradenda perenni,
 C Non contenta suæ virus fudisse kakix [malitiæ,]
 Legatos regi Francorum dirigit, atque
 Oeconomum Domini prædati impune petivit.
 Sed superi pietate lucis conamina falsa
 Macario nullas quibant inferre ruinas.
 Lætiferas vero scrobibus versute latentes
 Decipulas sensit Wilfridus præsul, eisdem
 Perditus insidiis, tantum monogrammate (322) lu-
 [sus].
 Præterea flabris aliorum prospere versis,
 Freisonum lætis portum percepit in oris.
 Gentiles stupere nimis, sed summa mekotes (sic)
 Regem cum ducibus placatos reddidit omnes.
 Categorans [prædicans] ergo divinum sperma po-
 Aperuit dulces in falsis rupibus amnes, [pello,
 D Tum pecudum fectura habilis, tum semen in arvis
 Crevit, et exsultant sollemniter opiliones.

in lib. iv cap. 24.

(321) Angli regium adolescentem regni futurum
 hæredem, quem nos Galli Delphinum appellamus,
 Clitonem vacant, quasi *inclytum*. Lege Spelmanni
 Glossarium et Guilielmi Somneri in historicos An-
 glicanos. Elfwinum Egfridi fratrem hoc loco intel-
 lige ex dictis.

(322) Nimirum unica littera differunt Wilfridus
 et Winfridus, Willelmus: « Ethelredus triumpho
 functus, integritate regni recepta, Winfridum epis-
 copum, qui Ceddæ apud Licefeld successerat,
 quod Egfridi partium fuerat, expulit. Is Gallico
 littori forte appulsus, in Theodoricum regem et
 Ebromum ducem Francorum incidit. » etc. Nulla
 hujus rei mentio apud Bedam.

Post modicum multis tribuit baptismum salutis,
Et fundavit eas Wilbrordus (323) quas habet arces,
Æquiparans tantum fidei fervore magistrum.

XXIII. *Frisorum regem in Wilfridum accendere nititur Ebroinus.*

Nec tutela ducem, quem multæ copia gazæ
Francorum rupit, furiis accendit acerbis.
Syngraphidem sculpsit, munus venale notavit,
Qui ret Adalgisum collatis subdole regem
Implanare opibus Efruinus [Ebroinus] philocompos
Legati properant, paraphrastica jussa revelant. [324]
Rex vero phronymus scindens ferale volumen,
Aspernatus eos, flammis projecit in altis.
Imprecor æterno pereat sic caumate, quisquis
Compactæ quærit fidei dissolvere nodos,
Infuit: et infestos jussit remeare sodales.
Haud dubium quin lustratus fulgore superno,
Ad cunas agii quondam qui luxit ab alto.

XXIV. *Apostrophe ad reginam.*

Imprudens mulier, justum furialibus armis.
Cur stimulas? sat erat patria expunxisse beatum.
Quid mare sollicitas? quid casses abde charybdi?
Num tibi quatripatens obedit machina ruris?
Tene jubente poli rutilabit dextimus axis?
Siste, capesse fidem, dynamis (325) capieris eadem,
Ocius amisso mutaberis ipsa marito,
Grassatrix scelerum fies inimica luporum,
Christi candidulos pasces modo mitior agnos.
Quem nunc persequeris, posthac devota sequeris,
Multa dehinc populis adhibens monumenta salutis. **O**
Ista per ecstasin scapello lusimus unco.
Cœpta libet solito nunc insanire cothurno.

XXV. *Wilfridus ad Dagobertum se recipit.*

Ver gelidos tepidis jam solverat æstibus Alpes,
Viribus adsumtis cum præsul lætus ab illis
Gallica rura petens exivit finibus, atque
Nota subit fidens Dagoberti (326) mœnia regis.
Is equidem merito, venturus ut adseret ordo,
Publica suscepto præbebat læta patrono.
Perditus, ut nostis, inquit, popularibus alis.
Excepi mœstas tenero olim somate erumnas.
Adscendi tremulum non multo remige lembum,
Pulsus ad ignavos adulescens exsul Hibernos.
En vobis, cujus merui tutamine reddi;
Per me, perque tuam, miles delecte, salutem,
Si qua fides animo, tantum servemus amicum.

(323) De Mora Wilfridi cum Willibrordo mentionem facit Beda in lib. III cap. 13.

(324) *Amator factantiæ, φιλόκομπος*. Eadem voce utitur Ratherius in Apologetico, tomo II Spicilegii. et in Vita S. Walpurgis *philocompica nota*. Ebroinus nove hic vocatur *Efruinus*, *Ebremerdus* etiam dictus in Vita S. Leodegarii auctore anonymo.

(325) *δυνάμει, virtute*.

(326) Hic Dagobertus secundus, Sigiberti regis filius, Dagoberti senioris nepos: cujus restitutio in regnum obscura, immo multo tempore ignota, nuper asserta est testimonio in primis Willelmi Malmesburiensis monachi, cui iste auctor prævit. Dagoberti non meminit Beda.

A Exsultant proceres: neque enim leve principis extra
Præcipuum fas est subjectos velle meare.
Obtulit egregias immenso oromate sedes,
Ire catillatum nec vult rex ultra beatum
Frigillire, petit vetitas alacrior arces.
Magnanimus vero votis regalibus heros.
Non cessit: verum rebus sociisque levatus,
Quin etiam sumto Deodato (327) præsule pergit.
Rursus ab objecto properans sibi rege paratum
Vadit ad hospitium. Bertherus (328) namque pa-
Imperitans terras multo terrore regebat [tentes
Ipse pio solans justum suscepit amore.
Post epulas et post grati carchesia bacchi,
Rex cœpit narrare Patri, qui livida civis
Viderit orsa mali sese violare volentis.

B Ast ego præteriti memor, inquit, sancte, pericli,
Ut quondam tellure mea privatus, amaras
Externo sub rege degens sensi cicatrices.
Fœdere sed multo quamvis servatus ab humo,
Evasi sævos discedens liber amicos.
Me quoque muneribus voluerunt fallere latîs.
Quod te deciperent glauci lacerando Britanni.
Quod si me fidei gentilis amore tenacis
Vendere despexit, te nec minus ipse fovebo.
Claxendix tonuit, comites rex promutulus anxit.
Sic Romana petunt pernicibus atria plantis.

XXVI. *Ipsa præsentem Romæ synodus convocatur, in qua restituitur Wilfridus.*

Cursores sed jam præmiserat archipolites
Theodorus. Tum Wilfridi pia fama beati
Ausonias notis penetravit nutibus aulas.
Euge ciunt cives certatim protinus omnes.
Exerit abiernas Petri dignissime valvas.
Agatho apostolicas decorabat præsul habenas,
Justitia simplex, æqui non marcidus auspex.
Edictum posuit, patrium syntagma gregavit,
Atque quater duodena Patrum, neclente diade (329)
Agmina conduxit, communi fame dixit:
Cultus et Ecclesiæ fucatur sanctio prisca,
Ni coquat emersas calor ecclesiasticus herbas.
Anglica comperimus vexari pessime regna,
Dum præter fixos fiunt discidia fines.
Arguto fratres fratrum discremine clades.
Pendite ne rudibus pereant, antiqua bilibris.
D Primores Itali trutina pietatis adulti,
Talia doctiloquo retulerunt fata magistro.
Incipe, pastor, habes veterum decreta virorum.

(327) Henschenius in lib. II de tribus Dagobertis cap. 4, Deodatum hunc eum esse putat qui ex episcopo Nivernensi factus est monachus Vallis-Galliæ. Ego vero potius crediderim esse Deodatum Tullensem episcopum, qui cum Wilfrido Romam profectus, concilio Romano sub Agathone papa interfuit, cui et subscripsisse invenitur apud Spelmanum in tomo I Conc.; aliis *Adeodatus* appellatus.

(328) Eadmerus vocat Bertherum *Companiæ ducem*, Willelmus *Bertharium ducem Provinciæ*. An his qui gener Warattonis, et post eum major domus Theodorici regis in continuatione Fredegarii cap. 99.

(329) Centum viginti quinque.

Nunc illos admitte, placet, quos multa fatigant
Instigante fide spatiosæ incommoda terræ.
Decernes sermone pio, quid subditus ordo,
Et quid quæque colant, seu quid vitare jubentur
Ecclesiæ, scelus hoc pacto vacuabitur omne.

Allusit: statimque sacras Wilfridus in ædes
Cogitur ipse suas jussus narrare querelas.
Obtulit expressum Patribus diploma legendum,
Ut patriæ curas ovium ceu lucra piarum
Sedulus obsequio tractaverit, utque dicatas
Invidia cogente fores suspenderit, atque
Eheu pontificum fraudes qui more procorum
Ornatam proprio sponsam invasere patrono.
Non ego criminibus quemquam depravo peractis.
Præstolor Hesperia qui judicer, inquit, ab aula,
Omnia versifico longum exanthlare relatu.

Alternæ perhibent sincera oracula partes
Expromississe virum: prorsus hunc esse legendum,
Cujus apostolico solidandæ robore vires,
Hoc virus ne serpat, et incautes malesano
Inficiat succo, dum Justum pessimat atrox.
Annuit, et scriptis legalibus archierarchus [papa]
Theodoro regique jubet sancita notari.
Ni pietate pari conservent jussa magistri,
Judicio Domini cunctos anathemate plecti,
Quærentes animam sine re (330) damnare beati.

XXVII. *Dagoberto bello impetito et cæso Wilfridus ob ipsum servatum convicio appetitur.*

His ita fundatis, ne sicut apostata vilis,
Aut legum profugus sola quærat perdere nota;
Limitibus planis excessit finibus illis.
Oritur infestus humanæ prolis amicus,
Commaculare bonum perquirens livide votum.
Nam properans patuli dum verreret æquora campi,
Conglomerata suis furunt collegia signis
Noxia, regali, ceu fertur, sanguine fuso.
Civiles etenim Dagobertus Marchio (331) dextras
Senserat, et rigidum capulotenus inguine ferrum.
Prælia vibratis intentant comminus hastis.
Arduus excusso quorum convicia telo
Unus pontifici fædo sic ingerit ore:
Delator patriæ petulans, moribunde viator,
Gallica tu pridem violasti sceptrâ, relato,
Qui periit cæsus, quem jure sequere, tyranno,
An pravum gessi, regem dum forte remisit?
Inquit, et opto pati gaudens pro nomine Christi.
Mox truculenta ruunt hastilia: deinde remissis
Acclines rogitant ancilibus ut benedicat.
Crediderim rutilo percussi fulminis igne,
Quod patuit mundo, dum matris fluxit ab alvo.

XXVIII. *In Angliam reversus litteras exhibet pontificias.*

Nil metuens ergo pertransit gramina tuto,
Securusque cavas intrat velociter alnos [naves]

(330) Sine causa

(331) Sic etiam *marchionis* nomen pro rege usurpat auctor infra cap. 35, supra vero cap. 16 pro episcopo. Insignis hic locus, quo discimus Dagoberti mortis genus et annum 679, quo habita synodus Romana. A Fridegodo id rescivit Eadmerus, Fridegodus, ut puto, ab Heddio.

A Multivido fratrum post hæc oramine fultus,
Auctorata ferens Petri vexilla beati,
Regales adiit, dans rectis gaudia, postes.
Bullatas offert signato cortice chartas.
Confestim doctæ pariter coiere catervæ,
Quid narret Romanus apex, audire paratæ.
Archistrateios (332) solio prospectat ab alto,
Jus crudele sacris ausus dictare loquelis.

XXIX. *Quibus spretis, ipse in carcerem conjicitur.*

Post evangelicum catorthoma, post recitatas
Sedis apostolicæ causas, indigne ferebant
Oppositi quidam raptam persolvere prædam.
Urgebantur acri furioso pectore bile:
Permulcentque, nefas: perverso fasmate [famine

B Spernere syngraphas furtivis rebus adeptas:
Symmystenque Dei gaudent sychophanta notari.
Tandem semoto Patrem trusere locello,
Blanda retractantem regis promissa superni,
Olim qui dixit, qui vos hic, me quoque spernit.
Tum regina gravis hujusce schismatis auctrix,
Præsumpsit pretias [pretiosas] sancto divellere cap-
[regem] [sas (333)],
Non impune sibi tantam sociata rapinam.

XXX. *Oratio ipsius ad suos.*

Ergo apibus sociis pessumdatus inclytus heros,
Famina mirifico fratribus depromsit ab ore.
Gloria multa, loquens, multo captanda labore.
Cana Patrum series, longo experta dolores,
C Vincere multiplices meruit divinitus hostes.
Heroum duodenus apex patiando beatas
Sidereumque decus Jesu tribuente coronas
Exceptit, multum modico lucratur ab ipso.
Nostra licet duram patientur corpora sortem,
Mentes triticeo cælis indentur acervo,
Quo fruges animæ capientur mox locupletes.
Præmia non quærat, ni qui tolerando triumphat.
Dixit, et actutum lictorum torva vorago
Obstitit, et raptum tenebroso vinxit in antro.

XXXI. *In carcere illustratur luce superna.*

Qualem te, pastor, lætum tristemve fatebor?
Lætabare quidem te Christi post fore risten (sic);
Flebas damna gregis pastorum verbere læsi.
D Actu cænoso dum stringeris undique vallo,
Num solito non quivisti fulgore potiri?
Exacuere leves inimici frustra ligones,
Nequiquam ancipites inspicant acrius enses.
Tempestiva tibi funduntur lumina cælis,
Inviso properat consueta porismate [meatu] lampas,
Pervigil excubiâs Jesu dum solvis amatas.
Testis adest custos, ergastula sæva serenis
Inspiciens radiare focus in tempore noctis.

(332) Rex Egfridus.

(333) Eadem voce usus est Auscharius in Vita S. Willehadi Bremensis episcopi cap. 4. *Capsaces* infra cap. 35. Eadmero *capsula reliquiarum*. Wilhelmo *chrismarium*. Quam etiam vocem hoc in significato usurpavit Audoenus in lib. 1 de Vita S. Eligii, cap. 8.

Quid minus a Petro, cui lumen fulserat arto?
Digne quidem parili posthac donabere sero,
Quem voto sequeris, quem tormentis imitaris.
Et ne desperes, æquo splendore nitescis.

XXXII. *Pontificias litteras violari non patitur.*

Interea multis vexatur fraudibus almos
Exsecrare apices, actusque probare feroces.
Vertex si capulo, dixit, credatur acerbo,
Aut terebrent costas instantia pila tenellas;
Unum iota meo nunquam fraustrabitur astu,
Quæ sanxere Patres Petri documenta sequentes.
Sic legit fuscis primatum offendere vultus
Non et apostolicos consensit fallere ritus.

XXXIII. *Præsidis uxorem pene exanimem sanat.*

Carpitur inde gravi conjunx dilecta vaterno
Præsidis, infaustas ha ha! procurantis habenas.
Corpore contrito, compagibus atque solutis,
Mortua contractis fluitabant viscera nervis.
Sensu pene carens, extis jam condolomatis (334)
Grande viro scrupulum congesserat, extima vitæ
Spectanti, dum præteritæ spiramina reddat.
Protrahit illa moras: tandem velociter artas
Vir supplex satagit sancto reserare catenas.
Fletibus haud modicis deposcit opem medicantis.
Ergo Pater, solito pietatis munere fisus,
Passibus appropinquat conferre juvamen anhelis.
Adfuit, et turbas removeri jussit adactas.
Hinc precibus fuis, perfudit viscera lymphis:
Mox rediit priscos vitalis fervor in artus.
Nil nocuere virum crudelia lora beatum:
Quin alacri vultu lucum remeavit in ipsum,
Nec puduit teras iterum curare cavernas.
Præfecto cognomen erat quem diximus Osferd (*al.*
Conjugis ereptæ vocitatem dicitur Ebbæ, [Osfred]),
Post modicum sacro gaudebat condita velo.

XXXIV. *Artius religatur, sed frustra, Solvitur.*

At Præses timidus, rerumque stupore coactus,
Malle pati propriæ divit dispendia vitæ
Intimat, et sævo quam justum prodere regi
Isque tumens nimium præcipit acerbis illum
Compedibus rigidi damnatum carcere ferri
Stringere, mutata custodis sorte prioris.
Urgentur chalybes furcos aptare bicornes,
Et sterili funes nexare labore trilices,
Quis terrere queant athletæ corda ligati.
Sed quo suppliciiis animo mordacius instant,
Prorsus eo minimum se profecisse stupebant.
Nam quæcunque sacris nectebant vincula mem-
[bris];
Aut diffusa cadunt, aut forte incongrua fiunt:
Artibus innocuis libertas cessit herilis.
O crudele genus! frustra contunditur incus.
O scelerata manus! quid prodest lædere corpus?
Non metuit jugulum, quem contremis indere lo-
[rum].
Digne satis gressus tremulæ fugere catenæ,

(334) Id est *condylomate* seu postu'oso morbo tabefactis, ut videtur.

(335) Ita superius cap. 8 legimus *competa*. Nihil
PATROL. CXXXIII.

A Pacificæ qui currebant per *competa* (335) vitæ.
Ergo alacres pastor curans mitissimus agnos,
Lingua perdocuit, manibus baptismate tinxit.

XXXV. *Regina ob sublatum reliquiarium punitur.*

Wilfrido liberato convalescit.

Oppida commissi verum dum marchio regni
Permeat, illecebras explens pompose eaducas,
Ecce repentino turbantur gaudia casu.
Dum raptis etenim conjunx regalis abuti
Audet relliquiis, spirans typho impietatis;
Vindex ira subit, satan per viscera gannit:
Quem coluit petulans, hujus sit hospita bacchans.
Talibus attonitis accessit regia nutrix

Anne patent, inquit, veteris commissa piaculi?

B Extera Wilfridum violant ergastula justum:

At tua terrifico quatiuntur dæmone membra:

Sprevisti emeritas Petri de culmine chartas:

Excipis en dignas irato iudice pœnas.

Capsaces [phylacteria] collo demsisti immunda

[verendo:

Nunc moribunda Baal vinciris et ipsa veruto (336).

Naribus immanes ceu fundens torridus ignes,

Rex aderat, quem sic genitrix affatur honesta:

Jam memor esto tui, lætargum subruet, fili,

Ultio dilectam profligat summa jugalem.

Sed tu sceptrigeram si vis augescere dextram,

Vincula solve viri, quoquam sine crimine nexi:

Et si fers animo, jubeas discedere regno.

Annuit invitus, patuit mox carcer apertus,

Reddidit et claram nubes densissima stellam.

C Protinus immeritam sensit regina medelam.

XXXVI. *Wilfridus liber deserit patriam, Palabundus adversariorum factione.*

Excedens igitur patriam cognataque rura
Deserit, australesque petit velut advena terras.

Nobilis expulsum per devia quæque viator

Obvius excepit, mundi quia summa potestas

Indefinito præfixerat omnia verbo,

Defore nil justis spondens pro se tribulatis.

Regia progenies Berthwaldus munere dives

Nec latuit: statimque furor hostilis inarsit.

Sed Pater a solito nunquam sudore fatiscens,

Instruxit gregibus monastica jura fugatis.

Jam fati tellure viri tunc invida pestis

D Corda ducis zabuli præstrinxit hospitis apti,

Fratris Edilredi per Mercica regna decori,

Cujas in obsequio conjunx inimica manebat,

Ekfridi germana trucis tumidique tyranni.

Hi pulsare virum multo terrore serenum

Haud cessant, coguntque datam molimine pravo

Degenerare fidem. Sic compulit ire carentem

Hospitis auxilio, comitatum præduce Christo.

Profecto alterius susceptus regis in aulis,

Femineas patitur instinctu dæmonis iras.

Ermenburgis enim totius criminis alitrix,

Cladibus, ut cecinit præmisso musa tenore,

mutandum duximus.

(336) *Pæssulo*, Gallice *verrou*.

Multimodis torsit tantum furibunda patronum ;
 Sæva soror cujus Centwine regia conjunx
 Expulit indemnam nullum servata [servando]
 [pudorem.]

XXXVII. *Ad Australes Saxones se recipit. Regem
 Edilwalk cum suis Christo lucratur. Cœnobia
 construit*

Quid strides, peritura seges, aut sulfure averni
 Perpete torreris ? en aspernata probabis.
 Ipse sibi patriam præsul non longe jacentem
 Adquiret, nondum divino vomere scissam.
 Non licuit cultis committere semina sulcis.
 Anne vacat saltem steriles invertere glebas ?
 Non timet exsilium qui gestat pectore Christum.
 Gens igitur quædam, scopulosis indita terris,
 Saltibus incultis, et densis consita dumis,
 Non facilem propriis aditum præbebat in arvis :
 Gens ignara Dei, simulacris dedita vanis.
 Hanc adit intrepidus, sincero dogmate fretus,
 Adsistensque duci, pertractat munia Christi.
 Fœdere complacito statim captatur ab ipso,
 Non auri pretio, ferro non hostis avaro :
 Juravit pactos nunquam dissolvere nodos.
 Hinc passim sacris permulcet corcula verbis.
 Lucratusque ducem feliciter, atque jugalem,
 Emicuit mediis fax indefessa tenebris.
 Delubra contritis pereunt velocius aris,
 Nec doluit madidas subvertens augur acerras.
 Dulcia divino funduntur mella canistro,
 Tinguntur plebes sanctum baptismum petentes.
 Rex quoque vivifica perfusus nobilis unda,
 Prædia delegat, cœnobia præsul adornat.
 Edilwalch princeps vocitatus dicitur iste,
 Wilfridi meritis qui novit cœlica tempe.

XXXVIII. *A Cedwala in regnum restitudo excipitur
 in Westsaxoniam.*

Teque canam, fugitive puer Cedvalla, negatis
 Quem fudit sceptris nemoroso Ciltana [Wessaxonia]
 [luco.]

Audacem quippe Wilfrido subdere mentem,
 Ut quires redhibere tui diademata regni ;
 Magnorum quærens evadere fata malorum ;
 Crevisti patiens, rex fortis, ab exsule pasci.
 Tempus post modicum fidei capis incrementum.
 Nam vertex tremula quem dudum foverat ulva (337),
 Præsulis auxilio rutilat cingente corona.
 Tu quoque pontificem multa tellure ditasti.
 Felix exsilium, quod poscit purpura regum !
 Imme Pater felix, exsul pro fœdere pacis !

XXXIX. *Egfrido, mortuo redit in gratiam cum
 Theodoro*

Rumor tunc prodit, quia bello plura cruento
 Agmina corruerant alterna cæde vorata :
 Ekfridusque feri percussus cuspidis Picti,
 Exsillo sanctos desivit trudere pravo.
 Præterea pastor Dorobernica claustra gubernans
 Theodorus, damnare nefas in præsule quondam

(337) Herba palustris.

(338) Σεμνός, venerandus.

A Commissum cupiens, jamjam vergente senecta
 Expetiit revocare virum sat inepte repulsum.
 Ergo redit humilis, implens exacta prioris.
 Hos inter præsul Erchenwaldus venerandus.
 Accedunt terni veræ funabula lucis.
 Exorsusque dehinc senior Theodorus inquit :
 Pœnitent en, Fili, quia tot tormenta subisti.
 Ultima porro meæ properant confinia vitæ :
 Tu quocunque modo deliqui, quæso, remitte.
 Terruerant animum Wilfridi gesta beatum.
 Tum cælis oculos attollens, brachia terris,
 Indulsit facinus, sicut præcepit Iesus.
 Ergo solo strati, poscunt miseramina Christi.
 Inque vicem culpis perfecto corde remissis,
 Gaudebant lacrymis sobria de fronte profusis.

B XL. *Aldfrido et aliis commendatur.*

Jam fasces regni, jam publica sceptrum perempti
 Sumserat Aldfridus. Mox pastor scripsit eous
 Sedibus abreptis reddi debere beatum
 Christi mathiten post tanta pericula sennem (338) :
 Ne contingat huic moriens quod pertulit Ekfrid,
 Qui voluit dictum primus spoliare patronum.
 Hoc et idem cunctis statim designat amicis
 Ellfede, quæ virgineo succincta pudore
 Pangebatur nitidas Jesu prudenter ovillas.
 Tuque clientelæ, princeps, memor esto cupitæ.
 Scripsit Edilredo cognato (339) morte sopito,
 Qui studuit toto Wilfridum pellere mundo.
 Nunc age, communi si vivas optime voto,
 Sæpe meis, fateor, parebas phronyme [prudenter]
 [dictis.]

C Jam quoque Pastoris extremos crede rogatus,
 Ut tua præclibus gliscens cuprepia [excellentiâ]
 [sceptris]

Ardua Romulei servet præcepta vigoris,
 Quæ statuere Patres Petri vectigal alentes,
 Agathoprecipuus, Benenedictus, Sergius atque.
 Dux etiam monitis arrisit protinus istis,
 Summo ceu decuit servans in honore magistrum,
 Usque sub extremam vitæ frustrabilis horam.

XLI. *Ab Aldfrido revocatur.*

His ita consertis, Aldfridus stemmata regni
 Non obscura gerans, Christi revocavit alumnum.
 Certatim prisca possedit deinde casellas.
 D Pelluntur mœchi, sedes vacuata patrono
 Redditur : applaudunt cives felicia fantes.
 Lucidas Ewroica [Eboraca] resplendit axis in aula.

XLII. *Aldfrido iterum vexante, rursus confugit ad
 Edilredum.*

Felices populi tanto pastore potiti !
 Vix tamen exiguo manserunt gaudia lustro.
 Nam modicum trita viguit perversius hydra.
 Ardescunt veteres crebris pulsibus ignes,
 Ecclesiæ puppis vexatur dire procellis,
 Cogitur et rursus nauclerus mittere clavum,
 Anchora ni firma primum solidetur arena.

(339) Id est cognato Egfridi mortui.

Rex etenim dictus, ligurum [ligurionum] ferrugine A
 [tinctus,
 Distendit variis veracia staminina pullis,
 Alternando vices; nunc Patris subditus alis,
 Nunc mendosorum credens inventa virorum.
 Ni fallor, fida titubans statione carebat.]
 Ast pater immotam quærens servare carinam,
 Maluit elatum regis differe tumorem.
 Idcirco cessit, divisaque rura reliquit,
 Impatiens sanctam scindi se præsole normam,
 Arvaque commissis monachis collata revelli,
 Nec metuens magni præferre oracula Petri.
 Mox Ædilredi repetens solium memorati,
 Acceptus colitur placida sub rege quiete,
 Exprensus officium multa pietate supernum.

XLIII. *In concilium vocatus, paratas technas eludit.* B

Tantos post strepitus, quem non quivere molesta
 Exsuperare fuga, nituntur fallere techna.
 Denique collectim censura urgente ducali [regia]
 Synodus astruitur, legatio menda jubetur
 Cælibis accessum festino cogere gressu.
 Concurrit facilis. Fratrum tum sæva simultas
 Undique stipatum fictis agitare querelis.
 Machina non solido, sed mox interlita limo
 Corruit, haud patiens vatem prognostica fantem
 Lincea namque viro fuerant oculamino tanto:]
 Immo prophetales ad hoc potaverat haustus,
 Internos etiam quo posset cernere nisus.
 Tandem vafrinos blandis suggestibus astus
 Increpitans, Italas suadebat credere chartas.
 Ethnica sed nullis molliri corda lagonis [sic]
 Cedebant, virusque tegunt sub mente nocivum.

XLIV. *Non vult sponte pontificatum abdicare.
 Romam iterum appellat.*

Præterea juvenis divini fautor honesti,
 Expertus causas in sanctum aptare sinistras,
 Accessit, regis dirum patefecit amentum,
 Toxicæ letiferæ volitant quo tela pharetræ.
 Nec etenim puduit dicacem audire fidelem,
 Qui mox exposuit, celer intra palatia repsit.
 Summi stans igitur ducis inter castra perennis
 Excipit horrissonas illæso parmæ fundas,
 Nec potuit validis penetrari pelta sagittis.
 Instabant etenim violento fame agentes,
 Se Pater ut proprio vellet dispungere voto,
 Indignumque sacris se iudicet esse gerendis.
 O malesuada cohors! o fraus! o sanctio diacors!
 Non eris immunis pœnæ, non criminis exsors.
 Ipse quidem solitos gaudet perferre labores:
 Tu Phlegeton subies, Erebum manesque pavesces.
 Insignita piis tunc aperit ora loquelis.
 Ecce quaterdenos, dicens, vexilla per annos
 Intemerata tuli veræ per cuncta Fidei,
 Barrida [procacia] pravicolæ quis stravi examina
 [turbæ,

Incluta censuræ servans invictus eoræ
 Famina, non falso ceu garrat pollice sculpta,
 Mens inimica suo mox defectura veneno.
 Nunc quia compellor, Petri discrimine purgor.
 (339*) Locus corruptus.

Non formido minas, exenia nulla capesso:
 Meque meo nunquam vobis mucrone libato.
 Hæc Pater oravit, plebeium jusque refellit.

XLV. *Ad Ædilredum redit.*

Solvitur infandum Jesu vincente coagmen,
 Enituitque bonum præstantis præsulis omen.
 Sic Ædilredi valvas repetivit hiantes,
 Explanatque duci sceleris commenta maligni.
 Isque benignivolam firmans in præsole curam,
 Edixit priscum nullo frustramine fœdus
 Vellere, apostolica donec remearet ab aula.

XLVI. *Romam revisit.*

Verum discordes flagrant ardentius iræ.
 Et quas Christicolis pastor fundaverat sædes,
 Nisibus efferis averruncare parabant.
 Extorres stavunt [an statuunt] agio incassum pali-
 [nodo,
 Quos sacer electis gradibus formarat adelphos,
 Dulsos cænosi lychinos audititi destos (339*).
 At pia ventilabro Christi sententia justo
 Efflavit paleas, cocyti ardore cremandas,
 Condivitque bonam cœli per horrea frugem.
 Nam pater ipse greges et ovilia cara revisans
 Ingemit, et precibus Domino commendat anhelis.
 Aggressusque dehinc Romani pervia callis,
 Ingreditur partas opulento remige lintres.
 Carpebant placida libratis æquora velis,
 Figitur et notis vehemens lautomia arenis.
 Oblitas igitur peragrantes commode terras,
 Divino comites potabat fonte fideles.

C Non errare licet, non manticulare necesse est,
 Gratia quos tanti servat ductoris opima.
 Is etenim largas, quamvis devotus egeret,
 Impensas eleis [liberalibus] palmis fundebat [a partis].
 Quapropter, ceu præcinuit Davitica psaltes,
 Justa manebit ei vitæ farrago perennis.]
 Transmissis tandem Jovialibus æque cavernis,
 Macarii penetrant rutilantia dindyma Petri,
 Qua renitebat ovans summa virtute Joannes.
 Affines moti festinant Euge per urbem.
 Astipulant modulis comto sistemate, cerus [sacer]
 Æditusque graves oppandit agillimus sædes.
 Introiit præsul testudine fultus opaca,
 Qui tellure cubans unca suffragine suda [flexo
 [poplite]

D Mille piis instillat aquis, vi denique sancta
 Cœlica summorum reseravit claustra polorum.
 Indidit æquisonas divinis auribus odas.
 Oratu surgens, famulantum rite catervis
 Ambitur, siccatque genas, suspiria pressat.
 Ast ubi complacuit, sacra archisteria [templum]
 [scandit.

Pontificum præsul, necnon et concio gaudet
 Pistica [fidelis], Tarpeioque ruens de colle senectus.
 Intestina Pater postquam dyrrachia [discidia]
 [planxit,

Ad vicina redit lentis habitacula plantis.

XLVII. *Causam agit apud Papam, prolatis litteris
 apostolicis.*

Interea scriptis legatio cassa modernis.

Berthwaldi de sorte ruit, puerile volumen
 Opponens tanto nequiquam certe Patrono.
 Ausoniæ coeunt Graiæ, mox atque soritæ
 Vestibulo cursim priscorum scita revolvunt.
 Protinus admissio micuit syntagma berillo.
 Ut Jubar introiit, jubaris ceu nectar opimi
 Protulit effevum (*sic*) liquido flavore libellum
 Hisce characteribus. Christi tunc inquit alumnus:
 Nulla damus patriæ, fateor, discidia nostræ.
 Non reges, non tristatas (340), regumve clientes,
 Matris ad eximie gremium concurrere gratis.
 Elegi collata prius mihi jura probare.
 Non ignota cano, vobis præcognita narro,
 Juda dedere Patres Romanum stemma regentes.
 Testis adest hujus sanctæ periergia sedis.
 Hæc quia non sprevi, nam nec spernenda putavi
 Collatis carui crebris populatibus agris.
 En qui me sensu graviter lymphante sequuntur,
 Norunt si qua meo vitamine rupta vicissim
 Objectare queunt, vestro lustrabor ab ore.
 Non ego pompisonis adii pretiosa lupatis [frenis]
 Mœnia, nec gilvis phalerato stromate mannis (equis

[tolutaribus]:

Prosequor at nudus nudi vestigia Petri.
 Posteritas sancite quibus subsistat amica
 Legibus, et priscas nolite revellere chartas.
 Obstipuere (*sic*) Patres hæc sic fore [esse] com-
 [miniscentes].

Hac dixere pharo mundi rudis arsit origo,
 Rabula nec deerit quo mens veneranda nitebit
 Talia labentis patiuntur spargana vitæ
 Æmula, nec tardat spiris agitare malignis
 Actio pravorum vitam moresque proborum.
 Conquirenda tamen hujusce refragia sectæ.
 Et quamvis odiis proscriptus physiculatis [natura-
 [libus]

Protinus arbitrio, Wilfride, piabere nostro.
 Nec Romana prius falsi pilotria (*sic*) testes
 Excedent, justas donec pro crimine pœnas
 Jure luant, discantque viro deferre probato.
 Iste quidem Latias olim lallando papillas,
 Pavit Christicolas multo dulcore catervas.

Oravere Patres: testatur et ipse Joannes (papa),
 Hæc dicens: Nullo morietur lampada fungo.
 Insidiæ veteres dormiscant ocus omnes.
 Desipiunt hebetes tetrico mœrore furentes.
 Wilfridum damnare nefas: qui, sicuti torris,
 Ereptus magno manet incombustus ab igne.

Ut petrus Christi, sic hic vestigia Petri
 Percolit, æquoreis nunquam timefactus in undis.
 Degeneres populi quid prodest velle beari?
 Virtus si qua placet, patriis pepulistiis ab oris.
 En rutilum liquido summæ virtutis agalma (341).
 Sint rata quæ sanxit, non hæc obliteret usquam
 Aut regalis apex, aut ecclesiasticus ordo.
 Nobiscum sapiat, qui Christi stigmata gestat,
 Ne ferale chaos evitandamque mephitim

(340) *Proceres supra.*

(341) *Speculum, simulacrum.*

(342) *More principum.*

(343) *Alani Scythiæ populi, excitante Stilicone in*

A Sentiscat rigidi retrusus in ima barathri.
 Quidquid neutericis confinxit apocrypha biblis,
 Cassetur priscis legatio censeo dictis.
 Quis duo-quindecies, denos pariter quoque
 [quinos,

Elogio archontes queat infamare maligno?
 His coram fidei vir hic confessus honorem,
 Extunc vitali merito craxatus [inscriptus] in albo,
 Certis exspectat cœlestia dona diebus,
 Ut re percipiat, quod spe patienter et optat.
 Huic qui dissentit, nimis, inquam, prorsus ineptit.

(*Sequentia, quæ in ms. codice Corbeiensi desunt
 ex codice Cottonianæ bibliothecæ supplevit Ma-
 billonius.*)

Hæc eadem sacris jusserunt indere libris,
 B More cleanteo (342) solitis bullata sigillis,
 Regibus et clero mittentes, atque popello,
 Ut dirimant odii crudelia jurgia prisci.
 Et dixere Patri post oscula frontis aquosæ:
 Pacificus redeas: subjectis gaudia reddas;
 Terris atque polis Jesu cleronomus (hæres) esto.

XLVIII.

Devictis igitur falsi latoribus astus,
 Pignere sanctorum multa quoque glorie venustus,
 Deserit Ausonias multis comitantibus oras.
 Alpinosque petit, quo Celtica permeet arva.
 Præteriens notos pedetentim transit Alanos (343):
 Tandem pacatos devenit ad usque Sicambros.

Hinc vexatur acri per singula membra veterno:
 Nec quibat metas pedibus tranare cupitas.

C Fertur equo primum; post hæc gestamine fratrum,
 Vocibus et toto pastorum corde dolentum;
 Muratamque vehunt dilectum pondus ad urbem
 Semianimem insueto componunt debite stratu:
 Perculsique metu, quidnam contingat in actu
 Exspectare timent, mortis formidine pressi.
 Octonis etenim bis forte quaterque vigenis
 Decubuit horis, pastus fraglamine mentis
 Corporis aut escis, aut qualibet arte liquoris.

Demum cum quinti spirarent lumina solis,
 Mittitur e summo (dictu mirabile!) œlo
 Archanus Michael, nitido lampabilis ore;
 Quem Pater intendens, non ut fantasma repellens,
 Ceu stilbonta [splendentem], novum lumen, vene-
 [ratur amicum].

D Surgito concivis, nostri non portio vilis:
 Et licei astricolos inter numerere catervas,
 Inquit, ab orbatis jam nunc revocaberis agnis.
 Postquam bis binis fratres solidaveris annis;
 Cum mercede bona temet revocabo, sed insta
 Christotochæ dignas ædes fabricare Mariæ:
 Cujus amore tibi cumulantur certius anni.
 Novit quid Petro, Petri quid solvis adelpho.

Continuo sanctos subiit vigor integer artus:
 Angelicum superam numen recucurrit ad æthram.
 Surgitur, et tristes renovantur digne sodales.
 O defesse, sagax curat quem cœlica pinax;

Galliam cum Wandalis effusi, pars ad Ligerim re-
 sederunt, pars ad Rhodanum, de quibus hoc loco
 Fridogodus agit.

Et quia pellacis vitasti gaudia sæcli,
Cum numero vitæ meruisti præmia summæ.

XLIX.

Oceani tumidas exhiuc remeavit ad undas,
Gurgitis et vasti circumflua terga repressit.
Cantia complacito patuerunt litora rastro.
Jussit apostolicum Berthwaldo ferre libellum,
Suscipit, ut decuit; Patris præcepta peregit.
Hinc divi [f., divus] petiit, supra quem musa re-

[volvit,

Lætus Edilredi petulas fidentius aulas.
Cui retulit cessim: lætantur et ambo vicissim.

L.

Approperans ergo, læsus cunctamine nullo,
Aldfrido regi direxit epistile [epistolam] Petri.
Illicitum sapuit, non hoc sat juste recepit
Protulit ambages, sicut fecere priores:
Nolens directis veneramen ferre loquelis.
Quocirca meritum tulit immature periculum.
Ultrices etenim patiens in corpore pœnas,
Cernere collibuit, quem dudum languide sprevit
Multaque conjiciens obiit, male gesta recensens
Testibus adhibitis se reddere velle negatis,
Si Domini auxilium vitæ daret accumulatum.

Suscepit vacuas Ædwilf virosus habenas,
In sanctum furias exercens immoderatas:
Inque brevi periit, violento cive repulsus.

LI.

Ut patriæ curam susceptet rite tuendam,
Filius ascitur Alhdfredi sæpe relati.
Qui gravitate proba, Wilfridi subditus ala,
Dilexit nimium quia noverat esse beatum;
Is jussit proprii quantum tenet orbita regni;
Et colere simul, Berthwaldo jure calante [vo-
[cante]
Tunc Patris alloquio rex censuit, omnis et ordo,
Servent ut pariter Wilfridi dogma verenter:
Pacis et Angigenæ firmanur fœdere gentes.

LII.

Ex hinc convaluere nimis diorismata [definitio-
[nes] fortis
Athletæ, pereuntque mali sophismata civis;
Germinis hydrei penitus tenuata cicatrix;
Additur atque bonis virtus apodictica (demonstra-
[tiva] victrix.
Ipse per obliquas pastor gradiens regiones,
Ut mater dociles doctrino lacte refovit;
Ut pater ignaros sobria succensuit [increpavit] ira
Ad lucis patriam cunctos metaliter hortans.
Præscivit porro Michaelis adesse profatum:
Optabatque gravem Silicernius adfore mortem.
Corruit, et subitus perclusit limmata [consilia] mor-
Agmina pullatis coeunt vernacula birris; [bus
Commeat et toto vulgus miserabile ciclo.
Fit formido gravis, ne forte recedat ab illis.

(344) Novem Musæ.

(345) Septem artes liberales, totidemque mecha-
nicas.

(346) Spatium annorum.

(347) Vulgo *harpes*.

(348) Flumen inferni

A Fratibus at plaudas Jesu recinentibus odas,
Substitit, et læta sospes perfunditur aura.

LIII.

Hactenus excolicum quanto sudore sacellum
Emerit exposui; numnam miracula quibo?
Ennea (344) si melico chelim mihi carmine tangant,
Septenasque jugem [geminem] ciclico dulcore so-

[rores (345)

Aut sim magniloqui multus sectator Homeri;
Non plane absolvam: dictis jam cedo quibusdam.

Quos etenim dæmon rabida possederat ira,
Effusis precibus fidei virtute resolvit:
Et queis debilitas artus devinerat atra;
Aut oculo frustrans, aut linguæ murmure dam-

[nans;

B Aut gressus prohibens, aut reumate pectora strin-
Et sensu demtos, et morbi tabe peræsos. [gens;
Ut frater congress, scelerum, sicut patet, effex (im-
[pedito),

Circumfusa means docet agmina Christicolarum,
Vivifici tetra plastica dat theoremata verbi,
Noviter increpitans pigrum decus Archiliorum [tri-

Hæc ita solerti perfecerat undique cura. [bunos].
Sensit Olympiadam (346) dudum finier auctam,
Et metamorphosin præ sagit adesse cupitam.

Nec minus ipse tamen refovens normaliter omnes.
Æthralem vitam testatur jure sequendam.

Quid tricor dictis? dabitur nunc his quoque finis
Credo quidem scriptis: ut mors, dilectio fortis.

LIV.

C Crebis ergo virum febribus pulsatibus alnum,
Concurrunt monachi virtutum munere macti:
Agmine pastorem tantum cinxere globoso.
His ita consæptus, caput extulit, atque ita dixit:
Pullulet in vobis divini gratia roris.

Vos equidem, fratres, pridem revocatis euntem.
Parcite jam, quæso, supernum jam scandere regnum
Me juvat et fragili præjudico carne resolvi.
Non vobis ultra forma jungar in ista.

Donec mundanas turbent elementa tenebras.
Visibus et Domini præsens si machina mundi.
Muscipulos nostis quos obicit æmulus hostis,
Illicibus quærens animos vitiare figuris.

Ingerit incestos lascivis spebus amores.
Tunc oculos pulcris vanos illudit idæis,
Aures et blandis demulget sæpius arpis (347).
D Ut fraudem doceat, largissima lucra ministrat.

Hæc monui semper, hæc vobis ipse frequenter
Opposui, nolite moras inferre migranti.
Urgeor, o defungar, et, o fratres, vigilate,
Pyr Glegeton (348) calida ne vos absorbeat unda.

Hæc ait, et duræ constravit membra quieti.
Spiritus ergo viri Michael repente beati,
Vimineo condens corpus Kyriale (359) canistro
Exhausit vitro vitalem digne cruorem

(349) Id est corpus Christi Domini, seu Eucha-
ristiam. Hic alludit auctor ad illud Hieronymi de
Exsuperio Tolosate episcopo in epistola ad Rusti-
cum monachum: « Nihil illo ditius, qui corpus
Domini canistro vimineo, sanguinem portat in
vitro. »

Inter mœrentes, orantes, opperientes
Evasit volucer, carnis ceromate [visco] liber.

LV.

Postquam membra sacro tumularunt sacra se-
[pulcro,

Indusias sumere sibi fratres venerandi :

Interulamque puer sancti sudore madentem

Corripuit, normatrici [abbatissæ] tulit atque
[beatæ;

Quam sibi flamineo [velo] sociaverat apte verendo

Egregius heros, redimitam castificando.

Hanc adit organico membris deserta vigore

Clinica, suppliciter poscens se tangere posse.

Pavit secretum depromere virgo fidele.

Tandem compatiens miseræ subnixæ petenti,

Vinxit, aquis vestem, meruit quibus illa salutem.

Post hæc bachantes dementi pectore quidam.

Vulcanum [ignem] tecto, quo transiit ille, adhibe-
[bant.

Sed vis defuncti viventem terruit ignem :

Sævos mitificans, virtutis et omina monstrans.

Annua bis senos confecerat orbita menses,

(350) *Apopompæo*, id est liberatori.

(351) Id est Odo Cantuariensis antistes, cui Frigedodus carmen istud nuncupavit. Sic ergo poeta *Breviloquium Vitæ*. S. Wilfridi claudit in codice Cottoniano, in quo errata fere eadem quæ in Corbeiensi reperiuntur, insertis capitulorum lemmatibus, quæ in Corbeiensi exemplari antiquiori desunt. Cottonianus liber pro *Balthild* mendose habet *Brunhild*, quæ annis bene quadraginta ante id tempus occubuerat. Ad Odonem quod attinet, nulla mihi videtur fuisse ejus scriptio de S. Wilfrido præter Frigedodi poematum, quod ipse condidit curavit. Id colligitur ex ipsius epistola, sane per quam salubrosissima quæ Frigedodi carmini in quibusdam codicibus præfigitur (*vide supra hujus tomi col. 945*) sub hoc exordio: « Orthodoxæ fidei famulatio ancillatis, eidemque ecclesiastico antistantibus proposito quaquaversum orbis, tam instantibus, quamque futuris, Odo Dorobernicarum

A Subsidibus patris ex omni regione coactis,
Cum miranda nimis fulserunt signa sub astris.

Quærebant etenim quis tot pastore vacantes

Excipiat caulas, et ovilia tanto reservet.

Hesperus aeriis sed jam densaverat umbras,

Pernox cura fratrum cum cælum respicit altum.

Emicuit cyclus tenebrosa per astra coruscus

Ceu matutinos ignires Phosphorus ortus.

Canduit hic radius monachum cœnobio circum

Officiose, vias, visus liquisse polinas.

Hinc patuit, Domini quia constat vinea firmis

Oratu Wilfridi ævum stabilita gigantis.

Mox apopompæo (350) grates persolvere summo

Accelerant, normenque Patris constanter honorant.

Fistula rurestris cecinit prothemata cavis,

Callosas cani Meligor velut excola sannas,

Enervi trutinans exotica dogmata [dogmata] ple-
[ctro.

Nunc oleate mihi faveas industrius Odo (351).

Ut natum retuli stemma tum maxime clusi.

Non epistasin capit, ecstasinque veretur.

Pagina, Lector, ave: tibi cætera carpe tuapte.

opilio ovillarum, » etc. Epistola tota Frigedodi genium sapit, eoque tendit, ut de translatione reliquiarum S. Wilfridi, deque ejus vita metrica faciat vita fidem. Nihil in ea historicum reperias præter paucula quæ sequuntur: « Igitur venerabilimas beati confessoris Christi Wilfridi reliquias indecenti senticosæ voraginis situ marcidas, imo (quod dictu quoque meticulousum est) prælatorum horripilatione neglectas, cum inde, favente Deo, scilicet a loco sepulcri ejus, quidam transtulissent, reverenter excepi atque intra ambitum metropolitanæ, cui gratia Dei præsideo, ecclesiæ collocavi, præsertim cogente illo evangelistæ testimonio, meo videlicet apologetico: quia *ubicunque fuerit corpus, congregabuntur et æquilæ*. Itaque tantæ tamquæ dignæ affinitatis delectatus vicinitate, et editiore eas anthea decusare, et excerptis de libro vitæ hujus flosculis novo opere pretium duxi carmine venustare. » Hæc satis superque satis.

ANNO DOMINI DCCCCLXIII.

JOANNES PAPA XII.

NOTITIA HISTORICA.

(Apud Mansi, Conciliorum amplissima Collect., tom XVIII, col. 447).

Joannes, Alberici illius qui urbi dominabatur filius, apostolicam sedem invasit anno Domini 965 tempore Constantini VIII imperatoris et quanquam hinc legitima ætas aliaque omnia deessent quæ in legitimo pontifice requiruntur, tamen accedente postea consensu totius cleri visum est hunc potius esse tolerandum, quam Ecclesiam schismate aliquo, quod alioquin exortum fuisset, dividendam. Cumque universa Ecclesia catholica sciret minus malum

C esse, caput quantumlibet monstruosum proferre, quam unum corpus in duo secari et duobus capitibus informari, eundem toto orbe terrarum tanquam verum et legitimum pontificem venerata fuit. Hic revera primus et inventus qui sibi nomen mutavit, quique ex Octaviano, pro mutata non exuta tyrannide, voluit Joannes nominari. Ob emporale Urbis dominium Albericus pater filium suum Octavianum nominaverat: ille contra, pontificatum et spirituale